

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Ba-scriptie
Koos Cramer

rijksuniversiteit
groningen

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

BACHELOR SCRIPTIE

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit Letteren

Communicatie- en Informatiewetenschappen

Groningen, 7 december 2009

Auteur:

Koos Cramer

Studentnummer: 1835343
K.Cramer.1@student.rug.nl

Begeleidend docent:

Haastrecht, J M P van

Voorwoord

Deze Bachelorscriptie is voor mij het eindverslag van de Bacheloropleiding van de studie Communicatie- en Informatiewetenschappen aan de Rijksuniversiteit Groningen.

In de eerste plaats wil ik Anke van Haastrecht bedanken voor haar begeleiding, feedback en tips tijdens de afgelopen vijf maanden.

Vervolgens wil ik de documentairemaker Jan van Friesland bedanken voor zijn medewerking, het beantwoorden van een reeks vragen via de e-mail en het opsturen van een Engelse en Nederlandse versie van de documentaire *The Gospel of Caesar*. Zonder zijn medewerking had ik deze scriptie niet kunnen schrijven.

Ten slotte wil ik iedereen in mijn omgeving bedanken voor hun medewerking, vooral voor bekijken van de documentaire en het invullen van de vragenlijst. Ik hoop dat dit onderwerp hun interesse heeft opgewekt of dat hun interesse is toegenomen.

Koos Cramer, 10 december 2009

Samenvatting

In deze scriptie heb ik de documentaire *The Gospel of Caesar* geanalyseerd. Een documentaire gemaakt door documentairemaker en oud eindredacteur van *Buitenhof* Jan van Friesland. De documentaire geeft een weergave van een zoektocht naar de ware geschiedenis van het christendom. Het fundament voor deze documentaire is de theorie van Francesco Carotta. De theorie dat Jezus Christus in werkelijkheid Julius Caesar is.

De onderzoeksvraag die de rode draad vormt door deze scriptie luidt als volgt; *op welke wijze probeert de documentairemaker van The Gospel of Caesar zijn doel, namelijk de theorie van Francesco Carotta voor een geïnteresseerd publiek voor het voetlicht te brengen, te bereiken?*. Om de structuur en werkwijze te verduidelijken heb ik de hoofdvraag opgedeeld in drie deelvragen.

Na de inleiding in hoofdstuk één wordt in het tweede hoofdstuk de eerste deelvraag behandeld, *welke cinematografische middelen zoals beeldelementen, geluidselementen, mise-en-scène en montage gebruikt de documentairemaker om zijn doel te bereiken?*. Hier wil ik aantonen dat de documentairemaker de middelen van de cinematografie heeft gebruikt om de kijker wel degelijk op een bepaalde manier te beïnvloeden. Door middel van bijvoorbeeld combinaties van beeld en tekst of door de manier van het in beeld brengen van ‘bewijsmateriaal’ wordt de kijker in een bepaalde richting geduwd.

In hoofdstuk drie staat de tweede deelvraag centraal. *Op welke manier wordt de kijker door middel van de media ingelicht over de documentaire?*. Niet alleen berichten over de documentaire heb ik hier behandeld, ook de radio en televisie uitzendingen waar Jan van Friesland te gast was heb ik bekeken. Wat hier duidelijk te zien is, is dat in zowel de berichtgeving over de documentaire als in de radio en televisie uitzendingen geprobeerd wordt om twee kanten van het verhaal te laten horen. De ene kant uiteraard van Francesco Carotta, veelal verwoord door Jan van Friesland en de andere kant door of felle tegenstanders van de theorie (bijvoorbeeld het Nederlands Bijbelgenootschap en Rob Houwelingen) of door andere tafelgasten in de radio- of televisie-uitzendingen, zoals bijvoorbeeld martin Bril en Lisette Thooft. Naar voren komt dat inhoudelijk kritiek op de theorie hier niet te vinden is. Alleen kritiek als “je kan het niet serieus nemen” of “zo kan je alles wel met elkaar vergelijken”.

In het vierde hoofdstuk staat de laatste deelvraag centraal; *wat is de mening van de kijker over de documentaire The Gospel of Caesar?*. Ik heb een aantal personen gevraagd om de documentaire te bekijken en vervolgens een aantal vragen te beantwoorden. Wat mij erg opvalt is dat voor iedereen de geloofwaardigheid van de theorie buiten kijf staat. De meningen over de documentaire zelf zijn verschillend. Variërend van “indrukwekkend” tot zelfs “slecht”. Een veel gehoord punt van kritiek is dat er weinig tegenspraak te horen is in de documentaire. Voor mensen die niet helemaal goed in het Bijbelverhaal zitten is het lastig om in te schatten hoe groot de overeenkomsten zijn.

Als conclusie kan worden gesteld dat de documentairemaker een zoektocht van de ware geschiedenis van het christendom in beeld heeft gebracht zonder de kijker proberen echt te overtuigen van de theorie. Maar dat de documentairemaker wel alle facetten van de cinematografie heeft ingezet om de kijker wel degelijk op een bepaald spoor te zetten. De theorie had wellicht nog beter in beeld gebracht kunnen worden door bijvoorbeeld een discussie in de documentaire te laten zien, waarin zowel voor als tegenstanders aan het woord komen.

Inhoud

I	Inleiding	6
II	Cinematografie	9
III	<i>The Gospel of Caesar</i> in de media	20
IV	Onderzoek	25
V	Resultaten	27
VI	Conclusie	29
	Literatuur	30
	Bijlagen	32
	<i>Vragenlijst</i>	33
	<i>Overzicht krantenberichten</i>	39

Inleiding

Aanleiding voor dit onderzoek vormde een uitzending van *De wereld draait door* (30-10-2007) waarin journalist, documentairemaker en oud eindredacteur van *Buitenhof* Jan van Friesland te gast was. In deze uitzending vertelt hij over de theorie van de Italiaanse linguïst Francesco Carotta. De theorie dat Jezus Christus in werkelijkheid Julius Caesar is. Naar aanleiding van deze theorie heeft Jan van Friesland vier jaar gewerkt aan zijn documentaire *The Gospel of Caesar*. In de uitzending wordt het boek *Was Jezus Caesar?*, geschreven door Carotta, en de documentaire *The Gospel of Caesar*, gemaakt door Jan van Friesland, besproken. Het boek is een verslag van een wetenschappelijk onderzoek over de Romeinse oorsprong van het christendom met als hoofdvraag: Was Jezus Caesar?

Francesco Carotta concludeert na een onderzoek van tientallen jaren dat de evangeliën van het nieuwe testament volledig zijn gebaseerd op het leven van Julius Caesar. Geïntrigeerd door de ontdekking dat Julius Caesar wellicht de historische Jezus Christus is, vergezelt de Spaanse priester Pedro García González hem in zijn zoektocht naar bewijzen, zoals oude christelijke rituelen en tradities, geschreven bronnen, kunstwerken in kerken en archeologische vondsten. Gedurende deze zoektocht ontmoeten ze andere priesters en wetenschappers, soms sceptisch, soms enthousiast. Om deze theorie verder uit te diepen maken ze een reconstructie van de uitvaart van Julius Caesar. Aan het einde van de documentaire wordt de uitvaart van Julius Caesar getoond.

Enkele weken na deze uitzending heb ik het boek *Was Jezus Caesar?* aangeschaft en met veel belangstelling gelezen, waardoor mijn interesse in dit onderwerp sterk is toegenomen. Toen ik voor mijn studie Communicatie- en Informatiewetenschappen aan de *Rijksuniversiteit Groningen* een onderwerp moest kiezen voor mijn Bachelorscriptie was de keuze snel gemaakt; *The Gospel of Caesar*.

In een mailwisseling met de documentairemaker Jan van Friesland heeft hij verteld wat voor hem het doel is geweest in het maken van deze documentaire.

Welk doel heeft de documentairemaker voor ogen gehad bij het maken van de documentaire?

Mijn doel is geweest met de middelen van de cinematografie de theorie van Francesco Carotta voor een geïnteresseerd publiek voor het voetlicht te brengen. Als journalist, als documentairemaker ben ik geïnspireerd geraakt door het werk van Carotta.

Aan welk publiek is deze documentaire gericht?

Aan iedereen die er interesse in heeft, bezoekers van filmfestivals, kijkers, scholen, universiteiten, gelovigen en atheïsten. Ik hoop dat er een debat kan ontstaan over de oorsprong van het christendom (en de islam), maar dat is niet mijn primaire intentie geweest.

Is op enigerlei wijze een bepaald doel bereikt?

Mijn doel was om een zo'n goed mogelijke documentaire te maken over een controversiële theorie, een nieuwe manier van kijken naar het ontstaan van het christendom. Ik heb geen kijkersdoel nagestreefd. De film is vertoond op het geschiedeniskanaal van de VPRO (8 keer vertoond), op filmfestivals en zal nog worden uitgezonden op tv-kanalen en VPRO.

Vanuit deze mailwisseling met de documentairemaker ben ik verder gegaan en heb de volgende onderzoeksvraag opgesteld;

Onderzoeksvraag

Op welke wijze probeert de documentairemaker van *The Gospel of Caesar* zijn doel, namelijk de theorie van Francesco Carotta voor een geïnteresseerd publiek voor het voetlicht te brengen, te bereiken?

Deze onderzoeksvraag is tweeledig. Aan de ene kant heeft de documentairemaker de documentaire an sich als middel om dit doel te bereiken, en aan de andere kant is er het publiek. Hoe bereikt de documentaire het publiek. Hoe probeert de documentairemaker de documentaire voor het voetlicht te brengen? Om deze vraag te kunnen beantwoorden heb ik de hoofdvraag opgedeeld in drie deelvragen. Deze deelvragen worden elk in een apart hoofdstuk besproken en vormen de basis van deze scriptie.

Deelvragen

Welke cinematografische middelen zoals beeldelementen, geluidselementen, mise-en-scène en montage gebruikt de documentairemaker om zijn doel te bereiken?

Op welke manier wordt de kijker door middel van de media ingelicht over de documentaire?

Wat is de mening van de kijker over de documentaire *The Gospel of Caesar*?

De opzet

In het volgende hoofdstuk wordt de documentaire geanalyseerd, er wordt gekeken naar de cinematografie. In dat hoofdstuk wordt gekeken naar hoe de documentairemaker heeft geprobeerd zijn doel te bereiken, welke technieken gebruikt hij en welke effecten levert dit op. Aan het eind van hoofdstuk twee wordt de eerste deelvraag beantwoord.

In hoofdstuk drie wordt de tweede deelvraag behandeld. Hoe heeft de documentairemaker geprobeerd zijn documentaire voor het voetlicht te brengen. Er wordt niet

alleen gekeken naar hoe de documentairemaker zelf heeft geprobeerd de documentaire te presenteren, maar ook naar wat de media schrijven over de documentaire.

In hoofdstuk vier ga ik onderzoeken welk effect de documentaire heeft op de kijker. Door middel van het gebruik van verschillende cinematografische technieken heeft de documentairemaker geprobeerd de kijker op een bepaalde manier te informeren. In hoofdstuk vier kijk ik welke resultaten dit oplevert bij de kijker.

De resultaten van dit onderzoek worden gepresenteerd in hoofdstuk vijf, waarna vervolgens in hoofdstuk zes de conclusie wordt gegeven.

Wat is een documentaire?

Een documentaire richt zich op de bestaande wereld, in tegenstelling tot een film, waarbij een wereld wordt gecreëerd door de filmmaker. (Nichols, 2001)

Zowel films als documentaires creëren een waarheid. Het verschil zit in de manier van refereren. Bij een documentaire wordt gerefereerd aan iets in de werkelijkheid, terwijl in een film wordt gerefereerd aan iets dat is gefabriceerd voor de film. Uiteraard is de manier van refereren aan de werkelijkheid in een documentaire wel degelijk gevoelig voor hercontextualiseren. (Renov, 1993)

II

Cinematografie

In dit tweede hoofdstuk staat de eerste deelvraag centraal, namelijk: *Welke cinematografische middelen zoals beeldelementen, geluidselementen, mise-en-scène en montage gebruikt de documentairemaker om zijn doel te bereiken?*. Deze verschillende cinematografische middelen worden in dit hoofdstuk op drie niveaus geanalyseerd, op micro, meso en macro niveau. De globale structuur van de documentaire noem ik in dit geval het macroniveau. Hier ga ik kijken naar de structuur en de opbouw van de documentaire. Het mesoniveau beschrijft de terugkomende cinematografische middelen in de verschillende hoofdstukken van de documentaire. Welke hoofdstukken vullen elkaar aan of gaan juist over naar een ander onderwerp. Ik bekijk op welke cinematografische manieren de documentairemaker dit heeft gedaan. Op microniveau betekent dit dat ik een klein deel van de documentaire zeer nauwkeurig ga analyseren, van shot tot shot, lettend op zoveel mogelijk details.

De cinematografie op macro- en mesoniveau

Op macroniveau kijk ik naar de structuur van de documentaire. Hoe ziet de documentaire er in zijn totaliteit uit. Eerst een kort overzicht van de hoofdstukken van de documentaire en hun plot.

Hst.	Plot	Tijd
1	Introductie documentaire, uitspraak Carotta. Uitleg rode draad in de documentaire, en dat is de reconstructie van de uitvaart van Caesar	00:00:00
2	Repetitie uitvaart Julius Caesar in de sneeuw	00:02:27
3	Uitleg van het doel van het naspelen van de uitvaart van Caesar en samenvatting van de uitvaart van Caesar	00:04:41
4	Beschrijving relatie tussen Carotta en García González	00:06:22
5	Ontmoeting op het vliegveld Carotta en García González. Uitleg Piëta Caesar en aanleiding voor het onderzoek van Carotta	00:07:12
6	Uitleg uitvaart Julius Caesar	00:09:36
7	García González wordt aan de kijker voorgesteld door Carotta, daarna fragment van de reconstructie van de uitvaart van Caesar. Vervolgens de vraag waarom Maria vaak zeer jong wordt gepresenteerd	00:12:32
8	Antwoord op de vraag; het is Caesar met zijn jongere vrouw, en niet Jezus' moeder.	00:16:31
9	Er worden een aantal onduidelijkheden over Jezus belicht. Francesco Carotta wordt voorgesteld aan de kijker en Carotta legt uit hoe hij te werk is gegaan en geeft hiervan voorbeelden	00:19:11
10	Partner van Carotta, Margarete Burghalte, aan het woord over Carotta en zijn theorie	00:24:43
11	De linguïst dr. Fotis Kavoukopoulos aan het woord over de theorie van Carotta	00:26:48
12	Vergelijkingen tussen Jezus en Caesar, in beeld schilderij <i>Isenheim Altarpiece</i>	00:31:33

13	Vergelijking Maria Magdalena vs Cleopatra met uitleg Carotta. Daarna zie je voorbereidingen op de reconstructie van de uitvaart van Caesar	00:32:55
14	Bezoek aan een kerk in Segovia (Spanje) waar een nagmaakte Jezus in een heiligentombe ligt. Exact de tombe waarin Caesar de dagen na zijn door in heeft gelegen	00:36:41
15	Opdracht tot namaakt Caesar voor de reconstructie. Introductie oud relikwie; eerste afbeelding kruisiging Jezus	00:40:02
16	Brits museum in Londen uitleg over het relikwie door de curator Chris Entwistle	00:42:03
17	Uitleg door Carotta over hoe Jezus/Caesar aan het kruis hebben gehangen	00:44:29
18	College op middelbare school in Friesland door classicus Gerard Janssen over de vergelijking Jezus Caesar.	00:47:35
19	De rol van het grote vuur bij de dood van zowel Jezus als Caesar, en het vallen onder het kruis van Jezus en de epileptische aanvallen van Caesar	00:51:31
20	Een Christelijk ritueel op Cyprus wordt bijgewoond door Carotta en García González	00:53:53
21	Carotta laat een aantal voorbeelden zien van vertalingen naar het Latijns en Grieks	00:59:39
22	Carotta woont een oud Christelijk ritueel bij in Spanje en laat antropologist prof. dr. Francisco Rodriguez Pascual aan het woord	01:01:54
23	De zoon van prof. Ethelbert Stauffer leest voor uit zijn vaders werk. Die in 1952 al de vergelijking tussen Jezus en Caesar trok en vergelijking tussen Julius Caesar en de paus (beide waren Pontifex Maximus)	01:09:20
24	Vorbereidingen op de reconstructie van de uitvaart van Caesar	01:11:33
25	García González gaat in op kritiek en verdere voorbereidingen op de reconstructie van de uitvaart van Caesar	01:13:23
26	Uitleg door Carotta over de geografische herkomst van het Christendom	01:15:05
27	Carotta spreekt op een congres in Spanje over de vraag of Jezus Caesar was. Na het congres gaat Carotta in discussie met prof. dr. Antonio Pinero, de directeur van het congres	01:16:50
28	Voorbeelden van vertaalfouten uitgelegd door Carotta. Daarna kritiek van leerling op de theorie tijdens college op de middelbare school in Friesland	01:20:32
29	Carotta en Fotis Kavoukopoulos geven uitleg over waarom de theorie van Carotta gegrond is	01:25:49
30	Uitleg waar de vergoddelijking van Caesar vandaan komt en de Christelijke afbeeldingen op het graf van de familie van Caesar in St. Pietersbasiliek	01:28:12
31	Carotta vraagt zich af waarom de St. Pietersbasiliek op het graf van Caesar' familie is gebouwd	01:32:14
32	Ontmoeting Carotta en García González op het Forum Romanum. En leggen uit wat daar is gebeurd	01:33:54
33	Achter de schermen bij het opnemen van de reconstructie van de uitvaart van Caesar. Vervolgens terug naar het museum in Londen en daarna weer naar het Forum Romanum. Ten slotte waar komt de geboorte van Jezus vandaan. De kribbe, de os en de ezel	01:35:21
34	Uitleg over hoe de geboorte van de zoon van Caesar, Augustus is veranderd in de geboorte van Jezus. Vervolgens pastoor Jose Cabral aan het woord. Daarna terug naar het Forum Romanum	01:38:01

35	Op het forum Romanum eren ze Julius Caesar bij het altaar van Caesar	01:41:34
36	Achter de schermen bij het opnemen van de reconstructie van de uitvaart van Caesar.	01:44:58
37	Kruisiging Julius Caesar	01:46:11
38	Aftiteling	01:51:41

Zoals te zien is vormt de reconstructie van de uitvaart van Julius Caesar de rode draad door het verhaal. Gedurende de documentaire raken de voorbereidingen op de reconstructie steeds in een verder gevorderd stadium. De scènes van de voorbereiding op de reconstructie worden afgewisseld door scènes met Francesco Carotta, andere wetenschappers, christelijke rituelen en uitleg door de voice-over over vergelijkingen tussen Jezus en Caesar.

Muziek speelt een belangrijke rol in deze documentaire. Met name wanneer de voice-over spreekt. Hier is vaak lichte muziek te horen en in sommige gevallen spanning opbouwende muziek. Ook wanneer een scène zich buiten de deur afspeelt is er vrijwel altijd muziek te horen. Ook hier veelal lichte muziek. Wat daarnaast opvalt is dat wanneer Carotta of García González aan het woord is er meestal geen muziek te horen is. In tegenstelling dus tot wanneer de voice-over spreekt. Tussen de verschillende scènes zit veel overlap in zowel beeld als geluid. Wanneer een bepaalde scène is afgelopen, is de muziek daarna nog een paar seconden te horen in de volgende scène. Of aan het einde van een scène hoor je de spreker van de volgende scène al.

De documentairemaker heeft veel gebruik gemaakt van *Close Ups*. Vooral Francesco Carotta is veel in *Close Ups* te zien, maar ook schilderijen, beelden, boeken en andere relikwieën worden getoond middels *Close Ups*. Wat opvalt is dat het hier om de bronnen en bewijzen gaat. De nadruk wordt gelegd op deze bronnen en bewijzen (Afbeelding 1t/m 4). Door het gebruik van *Close Ups* wordt een bepaalde intimiteit en geloofwaardigheid gecreëerd.

1. Close up van denarius van Caesar; 2. Close up ivoren beeld, Longinus steekt Jezus in de zij; 3. Close up van de Piëta van Caesar getoond door Carotta; 4. Close up van voorbeeld vertaalfout.

Wat opvalt aan de compositie is dat wanneer Carotta in beeld wordt gebracht en iets uitlegt, hij vrijwel altijd aan de linkerkant van het scherm wordt getoond (afbeelding 5).

5. Carotta links in beeld wanneer hij iets uitlegt

Voorbeelden waarbij Carotta recht in beeld wordt getoond zijn veelal scènes waarin hij niet de rol van deskundige aanneemt (afbeelding 6), of wanneer de setting niet door de documentairemaker beïnvloed kon worden. Maar wat betekent dit? Waarom wordt Carotta doorgaans links in beeld gebracht? Van Leeuwen (2002) zegt hierover “The placement of elements in a composition endows these elements with specific information values which are attached to the various zones of the semiotic space.”. Dit houdt in dat het wel degelijk uitmaakt waar je iets plaatst in de compositie. Dat er bepaalde waarden worden toegevoegd aan bepaalde delen van de compositie. Volgens Van Leeuwen is het links/rechts principe aan te duiden met de termen *Given* en *New*. Hij zegt hierover dat wat links in beeld wordt gebracht “... is presented as commonsensical and self-evident, not open for debate.”, terwijl de rechterzijde van het scherm “...problematic, contestable, or at least the information which is at issue, opened up for debate.”. Samengevat houdt dit in dat informatie komend vanaf de linkerkant *Given* is, als het ware kun je dit als feiten beschouwen. En informatie komend vanaf rechts op zijn minst discutabel is.

6. Carotta niet in de rol van deskundige, maar van luisteraar

Overigens worden andere deskundigen, zowel voor- als tegenstanders niet specifiek aan een zijde van het beeldscherm gepresenteerd. Deze zijn, zo lijkt het, willekeurig links en recht van het scherm te zien. Het is dus niet zo dat tegenstanders van de theorie veelal rechts in beeld worden gebracht..

De cinematografie op microniveau

Om de documentaire op micro niveau te bestuderen heb ik er voor gekozen de hoofdstukken 12 en 13 onder de loep te nemen. In deze hoofdstukken wordt een opsomming gegeven van een aantal opvallende vergelijkingen tussen Julius Caesar en Jezus Christus en daarna een korte uitleg door Francesco Carotta. Ik heb gekozen voor deze hoofdstukken omdat dit heel duidelijk de overeenkomsten tussen Jezus Christus en Julius Caesar laat zien, waarbij muziek, licht, montage, stem en beelden elkaar completeren en elkaar versterken. Hoofdstuk 12 begint met het langzaam inzoomen op een schilderij van de kruisiging van Jezus Christus. Tijdens dit inzoomen vertelt de voice-over een aantal vergelijkingen tussen Jezus en Caesar. De laatste vergelijking lijkt een vage vergelijking, maar wordt in het volgende shot uitgelegd door de auteur van *Was Jesus Caesar?*; Francesco Carotta.

Beeldelementen

In dit onderdeel analyseer ik de beeldelementen van de hoofdstukken 12 en 13. Welke technieken heeft de documentairemaker gebruikt en wat heeft hij hiermee proberen te bewerkstelligen?

In hoofdstuk 12 begint de documentairemaker met een *Very Wide Shot* (VWS) binnenin een katholieke kerk, waarbij een schilderij met de kruisiging van Jezus centraal staat (afbeelding 7). De camera zoomt vervolgens langzaam in totdat uiteindelijk het beeldscherm gevuld is met het desbetreffende schilderij (afbeelding 8). Tijdens het inzoomen is de voice-

over al begonnen met zijn verhaal. Door het inzoomen wordt de aandacht op het schilderij versterkt. Het schilderij is belangrijk omdat dit het verhaal van de voice-over aanvult en versterkt.

7. Eerste shot (*Very Wide Shot*) uit hoofdstuk twaalf

8. Het totaalshot van het schilderij

Wat opvalt is dat wanneer de voice-over de zin uitspreekt “Both are son of God” heel duidelijk nog de kerk van de binnenkant, en het glas-in-lood op de achtergrond te zien is. Het lijkt de bedoeling van de documentairemaker om hier het goddelijke te accentueren. Vervolgens spreekt de voice-over de zin uit: “Both die on the same date, the fifteenth of March and the fifteenth of Nisan.” Op het moment dat het woord *die* wordt uitgesproken is het beeldscherm gevuld met het schilderij van de kruisiging. Het lijkt alsof hiermee geprobeerd wordt het ‘doden’ meer kracht bij te zetten. Op het moment dat de voice-over “...fifteenth of March and the fifteenth of Nisan.” uitspreekt verandert het shot van een Total Shot (TS) naar een Extreme Close Up (ECU). En wel op een gedeelte van het schilderij waar, zo lijkt het, de sterfdatum van Jezus wordt getoond (afbeelding 9).

9. Eerste Extreme Close Up shot van hoofdstuk twaalf met vermoedelijk de sterfdag van Christus

De ECU gaat langzaam naar beneden en volgt zo het lichaam van Jezus tot onderaan het schilderij. Wanneer “Both wear a red robe and a crown. Caesar a crown of loral, Christ a crown of thorns.” uitgesproken wordt door de voice-over, is op dat moment het hoofd met de ‘kroon’ ingezoomd. Op deze manier vullen beeld en tekst elkaar voortdurend aan in deze twee hoofdstukken. Het zijn continu voorbeelden van expliciete betekenissen die aan de beelden worden toegekend.

Ook bij de iets minder voor de hand liggende voorbeelden is de relatie tussen gesproken tekst en beeld te zien. Zoals bij de zin: “Both have someone who washes his hands of the betrayal. Lepidus and Pilatus.” Het is niet duidelijk of de persoon die op dat moment in beeld is (afbeelding 10), degene is die de verraderlijke daad heeft uitgevoerd (Lepidus of Pilatus). Maar wel zijn duidelijk de handen van deze persoon in beeld gebracht. Dus ook hier versterken woord en beeld elkaar. Hier is sprake van een impliciete betekenis. Er wordt gesuggereerd dat de persoon waarvan we de handen zien Pilatus (of Lepidus) is.

10. Extreme Close Up van de benen van Christus en vermoedelijk de handen van Pilatus

Bij de laatste gesproken zin van de voice-over uit dit hoofdstuk is iets anders te zien. Hier worden de woorden niet aangevuld met beelden, maar wel op een andere manier versterkt. De zin: “Both have a special relationship with a woman. Caesar with Cleopatra and Christ with Mary Magdalena.” wordt op een andere manier kracht bijgezet. Namelijk door Francesco Carotta, de auteur van *Was Jesus Caesar?*, (de deskundige) direct hierna aan het woord te laten. Carotta legt in het in dit shot (afbeelding 11) uit wat de overeenkomst is tussen Cleopatra en Maria Magdalena. De *Medium Close Up* (MCU) versterkt de intimiteit tussen Francesco Carotta en de kijker, waardoor er een bepaalde manier van vertrouwen wordt gecreëerd.

11. Medium Close Up van Francesco Carotta

Deze twee hoofdstukken hebben een sterk informatief karakter. Door de gebruikte beelden en de manier van filmen is geprobeerd de tekst van de voice-over kracht bij te zetten. Door middel van de expliciete betekenis van de beelden in combinatie met de gesproken tekst wordt gerefereerd aan de werkelijkheid. Deze werkelijkheid wordt niet gepresenteerd als waar of onwaar. De feiten worden neergelegd en verantwoord. Daarna is het aan de kijker welke werkelijkheid hij of zij aan deze feiten geeft. Dat is ook exact het doel van de documentairemaker geweest. Niet proberen te overtuigen, maar slechts het weergeven van de feiten. Het blijft aan de kijker wat hij of zij met deze feiten doet.

Geluidselementen

Onder de geluidselementen verstaan we al het geluid dat in de documentaire te horen is. Dat is de gesproken taal oftewel de stemmen, de muziek die te horen is en in de laatste plaats de natuurlijke geluiden of geluidseffecten. In de hoofdstukken 12 en 13 spelen natuurlijke geluiden en geluidseffecten geen rol. Slechts de stem van de voice-over en de achtergrondmuziek zijn te horen. Er is hier sprake van een heldere mix. Dat betekent dat de afzonderlijke geluidselementen zeer nauwkeurig waar te nemen zijn. De voice-over komt van

David Llewellyn Child. Zijn stem is hard en duidelijk te horen, alsof hij dichtbij je staat. Zijn stem is te omschrijven als laag, duidelijk en professioneel. Het muziekstuk dat tijdens deze hoofdstukken wordt gebruikt heet *Graecia* en is geschreven door Arne Eickenberg. Het is een muziekstuk waarin onder andere verschillende violen, een piano en percussie te horen zijn. Het timbre (de klankkleur) van de muziek is treurig maar ook spanning opbouwend. In veel gevallen zijn er hoge tonen te horen. Wellicht om het onderscheid met de lage stem van de voice-over te benadrukken. Het volume van de muziek ligt iets onder dat van de voice-over.

Bijna alle geluidselementen in de hoofdstukken 12 en 13 zijn extradiëgetisch. Dat wil zeggen dat deze geluidselementen achteraf zijn toegevoegd. De muziek wordt niet ter plekke in de kerk gespeeld. De voice-over is op dat moment niet aanwezig in die kerk. In de laatste scène van hoofdstuk 13 is wel gebruik gemaakt van diëgetisch geluid. Hier is Francesco Carotta in beeld en aan het woord. Het geluid wordt geproduceerd door iemand die aanwezig is op het scherm; Francesco Carotta. Overigens in combinatie met de hierboven besproken muziek (extradiëgetisch).

De tekst

De gesproken tekst in de hoofdstukken 12 en 13 speelt vanzelfsprekend een belangrijke rol, maar ook de manier van spreken is van invloed. Om een goed beeld te krijgen van wat er op welke manier gezegd wordt, heb ik hieronder een transcriptie van de hoofdstukken 12 en 13 toegevoegd.

Hoofdstuk 12 en 13 van *The Gospel of Caesar*

Transcriptie: Koos Cramer

Duur: 2 minuten, 24 seconden (31:29 – 33:54)

DLC = David Llewellyn Child (voice-over)

FC = Francesco Carotta (auteur *Was Jesus Caesar?*)

1. DLC: ... we find all the characters from Christian narratives
2. in the earlier history of Caesar (0.7) at the same positions
3. with similar meanings. (0.9) The congruencies are striking.
4. (2.0) Bo:th are son of God. (2.0) Bo:th die on the same date.
5. (0.5) The fifteenth of March and the fifteenth of Nisan. (2.1)
6. Both are accused of striving for kingship. (2.1) Bo:th wear a
7. red robe (0.2) and a crown. (0.3) Caesar a crown of loral,
8. Christ a crown of thorns↓. (1.8) Bo:th are shown on a cross.
9. (0.9) Caesars pierced body as a wax figure on a cruciform
10. tropaeum and the also wounded Christ on a cross. (2.8) Bo:th
11. are pierced by a soldier named Longinus. (2.2) Bo:th have
12. encounters at night. Caesar with Nicomedes, Christ with
13. Necodemis↓. (2.0) In ↑bo:th ↑accounts a decapitated head is
14. presented. (0.2) The head of Pompei and the head of John the
15. Baptist↓. (2.2) Bo:th have a traitor. (0.3) Brutus and Judas
16. (0.1) Bo:th have someone who washes his hands of the betrayal.
17. (0.5) Lepidus and Pilatus. (1.0) Bo:th have a special
18. relationship with a woman. Caesar with Cleopa:tra and Christ
19. with Mary Magdalena↓.
20. (2.3)
21. FC: ↑Cleopa::tra. (0.3) Cleopatra und
22. Magdalena sein zwei unterschiedliche namen, richtig. hHh Aa:ber
23. Magdala bedeuted toren. Und eh Cleopatra war in Alexa:ndria.
24. War Koningin in Alexandria beruhmt wegen das Pharos, das
25. leuchtturms. Jah? Das heiSSt sie waren die frau von die stad
26. vor toren. Das wie heute sagen wurde wie wehn sie Paris in
27. werde sagen sagen wurde die die die Ma die Maria von de toure

28. de Eiffel. Und das werde die Maria von von Paris. Ja? Und so
 29. 'damei sal'. †Und †u:berigens i^hre name daucht auch auf im
 30. evalgelien wehn das gibt im evangelie wo eine Maria von Cleopas
 31. vorkomt. Das ist der anfang des names von Cleopatra. (0.5) ja

Wat duidelijk te zien is, is dat de voice-over veel lange pauzes neemt tussen de uitgesproken zinnen. Hij geeft ons de tijd om elke zin goed tot ons door te laten dringen. Ook spreekt de voice-over foutloos, zonder versprekingen en zeer duidelijk. Daarnaast is goed te zien dat bij elke nieuwe vergelijking die de voice-over aandraagt het woord *both* geaccentueerd wordt, en dat het woord *both* telkens valt na een pauze van ongeveer twee seconden (dat zijn de lange pauzes in de tekst). Door deze lange pauzes valt het woord *both* duidelijk op. Hierbij kan de kijker denken: "Nog een vergelijking?"

Vervolgens komt Francesco Carotta aan het woord. Wat als eerste opvalt is dat hij Duits spreekt, maar dat hadden de kijkers reeds eerder opgemerkt. Carotta spreekt met een bepaalde rust en zelfvertrouwen, en komt zeer betrouwbaar over. Wat overigens opvalt is de overgang van de voice-over naar Francesco Carotta. De laatste zin van de voice-over gaat in toon naar beneden, het klinkt als een afrondende zin. De kijker kan zich nu afvragen waar die vergelijking op gebaseerd is. Op dat moment spreekt Carotta het woord *Cleopatra* uit, waarbij de toon omhoog gaat. Dus het tegenovergestelde van de laatste zin van de voice-over. Hierdoor wordt geprobeerd de aandacht van de kijker te vast te houden.

Mise-en-scène

De mise-en-scène is hetgeen de kijker ziet. De mise-en-scène bestaat uit vier componenten; *setting*, *the human figure*, *lightning* en *composition* (Pramaggiore, 2005). Deze vier componenten kunnen de kijker beïnvloeden in hoe ze het verhaal ervaren.

In de eerste plaats de *setting*. Dit is de plaats waar de scène zich afspeelt. In het geval van de hoofdstukken 12 en 13 speelt de eerste scène zich af in *The Unterlinden Museum* in Colmar (Frankrijk). Dit gebouw dateert uit de 13e eeuw en fungeert als museum sinds 1852. In dit museum wordt ingezoomd op een bepaald schilderij dat is tentoongesteld; het *Isenheim altarpiece*, geschilderd door Mathias Grunewald (1515). Dit schilderij is het absolute topstuk van het museum. Is er bewust gekozen voor deze setting? Het schilderij is zeer beroemd en staat centraal in deze scènes. Voor het schilderij is waarschijnlijk bewust gekozen, niet voor het gebouw.

De tweede scène speelt zich af in de werk-/studeerkamer van Francesco Carotta, een ruimte waarin Carotta aan een bureau zit met op de achtergrond een volgepakte boekenkast en dichte gordijnen. Hier staat Carotta centraal, maar is wel degelijk gekozen voor deze specifieke *setting*. Carotta had namelijk op elke andere plek ook zijn verhaal kunnen doen. De *setting* met de boekenkast op de achtergrond aan een bureau versterkt het gevoel bij de kijker van deskundigheid bij Carotta.

Vervolgens *the human figure*. De enige scène uit de hoofdstukken 12 en 13 waarin een persoon voorkomt, is de scène waarin Francesco Carotta aan zijn bureau zit. Hij is de deskundige die de laatste zin van de voice-over voorziet van uitleg. Hij is uiteraard niet gecast of gescreend zoals dat bij films gaat. Als Carotta er totaal anders had uitgezien, was hij evengoed in beeld gebracht. Al zou het uiterlijk van invloed zijn op het informatieve of motiverende karakter van de spreker, dit is niet beïnvloedbaar door de documentairemaker. In een ander geval kan een documentairemaker wel de deskundigen voor zijn documentaire kiezen. Maar aangezien de documentaire gaat over de theorie en werk van Carotta, is het niet denkbaar Carotta niet in beeld te brengen.

De *lighting*, oftewel de belichting is een essentieel onderdeel van film en documentaires. De belichting bestaat uit drie delen; *quality* (hard of zacht licht), *placement* (de kant waarvan het object wordt belicht) en ten derde *contrast* (hoog of laag). In het eerste shot van hoofdstuk 12 is er sprake van hard licht, om specifiek te zijn *available hard light*. Dat houdt in dat het licht natuurlijk is. Het zonlicht komt via verschillende kanten van het gebouw naar binnen en schijnt op het schilderij. In het tweede shot is er ook sprake van sprake van hard licht, maar dan van hard kunstlicht. Door de combinatie met de *extreme close-up* in dit shot zijn alle oneffenheden op het schilderij bijzonder goed zichtbaar (afbeelding 12), zoals de naad in het midden van het schilderij en de beschadigingen in het midden links van de naad.

Doordat alles heel duidelijk zichtbaar is wordt een bepaalde eerlijkheid gecreëerd door de documentairemaker. De kijker mag alles zien en weten, er wordt niks verborgen gehouden. In de scène met Francesco Carotta is de belichting geheel anders. De gordijnen op de werkkamer van Carotta zijn dicht, het licht is afkomstig van een kunstmatige bron. Vermoedelijk van een lichtbron naast de camera. Alleen Carotta is duidelijk te zien, de achtergrond niet. Dit kan op twee verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Het zorgt voor een bepaalde intimiteit, maar niet voor helderheid. De kijker kan het idee krijgen dat wat

12. Harde belichting op het *Isenheim Altarpiece*

Carotta zegt nog niemand weet, maar hij deelt het met ons. De deskundigheid van Carotta voorkomt dat het onbetrouwbaar overkomt.

Het laatste aspect van de *mise-en-scène* is de *composition*. Dit is de visuele ordening van personen, objecten en de ruimte in het beeld. In de eerste scène van hoofdstuk 12 lopen de lijnen in het beeld diagonaal naar binnen. De lijnen wijzen als het ware naar het schilderij (zie afbeelding 13).

13. Compositie van de eerste scène van hoofdstuk 12

In de scène uit hoofdstuk 13 met Francesco Carotta is een ander voorbeeld van *composition* te zien. In plaats van het gebruik van lijnen, is hier de compositie opgesteld door middel van het verschil tussen voorgrond en achtergrond. Om dit verschil tussen voorgrond en achtergrond te versterken is het contrast in licht gecreëerd. De voorgrond is goed belicht, de achtergrond is donker en nauwelijks te zien. Carotta staat in deze scène centraal.

Montage

De montage kan gezien worden als het technische aspect van documentaire of film. De overgang van het ene shot naar het andere, en het gebruik en de timing van de muziek. Echter montage gaat verder. Montage kan zorgen voor extra betekenissen en ontstijgt het technische aspect omdat er een sterke associatieve kracht schuilt in montage (Kempen, 1995). Als het over montage gaat zijn er twee vormen te onderscheiden; de *continuïteitsmontage* en de *thematische-intellectuele montage*. De *continuïteitsmontage* geeft een beeld van ononderbroken scènes, je gaat mee in het verhaal. Bij de *thematische-intellectuele montage* probeert de (in dit geval) documentairemaker een meerwaarde te creëren door de montage. Als we kijken naar de montage in de hoofdstukken 12 en 13 is er in de eerste scène één overgang. Die van het totaalshot van het schilderij naar de *Extreme Close Up* van het schilderij. Het is een harde overgang en de montage op zich lijkt hier geen specifiek doel na te streven. Bij de overgang van de eerste scène naar de tweede scène is wel met de montage gewerkt. De eerste scène eindigt met de *Extreme Close Up* van het schilderij terwijl de voice-over de zin uitspreekt: "Both have a special relationship with a woman. Caesar with Cleopatra and Christ with Mary Magdelena", terwijl de toon naar beneden gaat. Het lijkt alsof hier het verhaal over de vergelijkingen ophoudt. Terwijl de ECU nog steeds in beeld is begint Francesco Carotta al te praten, en zegt: "Cleopatra". Alsof Carotta achter je staat en met je mee kijkt.

Een schematische weergave geeft een overzichtelijk beeld van de montage van de hoofdstukken 12 en 13 en ziet er als volgt uit.

Shot	Shotgrootte	Camera-hoek	Camera-beweging	Locatie	Personages	Geluid
1	Very Wide Shot (VWS)		Langzaam inzoomen	Katholieke Kerk	Geen	Graecia (muziek), stem voice-over

2	Wide Shot (TS)		Langzaam inzoomen	Katholieke Kerk	Geen	Graecia (muziek), stem voice- over
3	Total Shot (TS)		Langzaam inzoomen	Katholieke Kerk	Geen	Graecia (muziek), stem voice- over
4	Extreme Close Up (ECU)		Langzaam van boven naar beneden	Katholieke kerk	Geen	Graecia (muziek), stem voice- over
5	Extreme Close Up (ECU)		Stil	Katholieke Kerk	Geen	Graecia (muziek), stem voice- over
6	Medium Close Up (MCU)		Stil	Werk- /studeerkam er	Francesco Carotta	Graecia (muziek), stem Francesco Carotta

Conclusie

Het doel van de documentairemaker is met de middelen van de cinematografie de theorie van Francesco Carotta voor een geïnteresseerd publiek voor het voetlicht te brengen. Dus niet het overtuigen van de kijker of iets opdringen. Hij legt de feiten neer en het is aan de kijker wat hij of zij met de feiten doet. Daarbij zet hij wel alle beschikbare cinematografische middelen in om de theorie in een zo goed mogelijk daglicht te zetten. De conclusie is dat de documentairemaker inhoudelijk niet probeert de kijker iets op te leggen, maar door middel van de cinematografie hij wel degelijk probeert de kijker te beïnvloeden.

III

The Gospel of Caesar in de media

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden is in het vorige hoofdstuk de cinematografie besproken. Naast de cinematografie is er een ander aspect belangrijk voor de documentairemaker in het bereiken van zijn doel, namelijk hoe is de documentaire in de media gepresenteerd? Dit hoofdstuk behandelt dat aspect en gaat in op de tweede deelvraag; *Op welke manier wordt de kijker door middel van de media ingelicht over de documentaire?*

Allereerst moet er een onderscheid worden gemaakt tussen alle berichten waar de documentairemaker, Jan van Friesland, bij betrokken is geweest, en waar dit niet het geval is. Oftewel waar heeft de documentairemaker direct invloed op en waar niet. Ten tweede zal er een onderscheid moeten worden gemaakt tussen de berichtgeving over de documentaire an sich en de berichtgeving over de besproken theorie en waar veelal wordt gerefereerd aan het werk van Francesco Carotta. Deze twee vloeien namelijk vaak samen. Ik beperk mij hier tot de berichtgeving over de documentaire.

Nieuwsbronnen

Welke berichten zijn er verschenen over de documentaire *The Gospel of Caesar*? Het gaat hier om de berichten uit alle Nederlandse regionale en landelijke kranten, alle vakbladen, alle opiniebladen en alle financiële bladen. Berichten waar de documentairemaker geen directe invloed op heeft gehad. Hieronder een overzicht van de verschenen artikelen (weergave van de artikelen zie bijlage).

Datum	Bron	Titel
29-10-2007	Metro (NL)	'Jezus Christus was eigenlijk Caesar'
30-10-2007	NOS Teletekst	Vara brengt evangelie van Caesar
02-11-2007	FR.DAG	Dit wordt de dag van Julius Caesar... want hij blijkt eigenlijk Jezus Christus te zijn
03-11-2007	Friesch Dagblad	Bijbelgenootschap kritiseert docufilm over Jezus als Caesar
03-11-2007	Leeuwarder Courant	Film over hoe de ene JC die andere JC werd
03-11-2007	Nederlands Dagblad	'Jezus is Caesar', binnenkort op tv
03-11-2007	Elsevier	Spiritueel: Meedogenloos origineel – Documentairemaker Jan van Friesland volgde de geleerde Francesco Carotta in diens pogingen aan te tonen dat Jezus Julius Caesar was
06-11-2007	Algemeen Dagblad	Hoe kwamen evangelisten aan hun verhaal?
10-11-2007	Alphen cc	Was Jezus Christus eigenlijk Julius

		Caesar?;
		Jan van Friesland blaast omstreden theorie nieuw leven in
10-11-2007	Brabants Dagblad Dagblad Tubantia/Twentsche Courant De Stentor/Sallands Dagblad De Stentor/Zutphens Dagblad De Stentor/Veluws Dagblad De Stentor/Apeldoornse Courant De Stentor/Deventer Dagblad De Stentor/Dagblad Flevoland De Stentor/Gelders Dagblad De Stentor/Nieuw Kamper Dagblad De Stentor/Zwolse Courant De Gelderlander Eindhovens Dagblad	Christus als Caesar: een discussie
16-10-2008	Persbericht Leids film festival	Was Jezus Caesar? Het controversiële boek nu als cinema-documentaire
16-10-2008	Algemeen Dagblad	The Gospel of Caesar in Leiden in première
17-10-2008	BN/DeStem	'The Gospel of Caesar' in Leiden in première

Wat in de eerste plaats opvalt is dat berichten uit zowel november 2007 als november 2008 aangeven dat het om de première van de documentaire gaat. Dit komt doordat de bioscoop première op 2 november in 2007 is geweest, terwijl op 2 november 2008 de film in première gegaan is op filmfestivals in Leiden, Leeds en Luton.

Wat vervolgens opvalt na het bestuderen van de verschillende berichten is dat in vrijwel ieder bericht voor- en tegenstanders aan het woord komen. Voorstanders als Paul Cliteur, Gerard Janssen, maar ook Carotta en Van Friesland worden geciteerd in de berichten. Ieder bericht somt een aantal vergelijkingen op tussen Jezus en Caesar, maar laat ook critici aan het woord. Critici zoals onder andere het Nederlands Bijbelgenootschap. Zij geven de volgende kritiek: “Het boek is excentriek, zo excentriek dat het zichzelf buiten discussie plaatst. Het is fictie vermomd als wetenschap.” Andere kritiek die te lezen is in de berichten is dat de ondertitel van de documentaire misleidend zou zijn. *The Gospel of Caesar; discovering the historical Christ* suggereert een zoektocht. In de berichten is te lezen dat de documentaire niet het karakter van een zoektocht heeft, want Carotta heeft alle antwoorden al en Van Friesland tekent ze op. Het is overigens onduidelijk wie dit zegt, het is in verschillende berichten te lezen, maar er wordt niemand geciteerd. Een ander punt van kritiek dat in meerdere berichten te lezen is, is het feit dat slechts twee figuranten in de documentaire tegenspel geven. Een Duitse priester en een leerling uit de 5^e klas van het gymnasium (dit is overigens een onjuiste vermelding, omdat Francesco Carotta in de documentaire ook in discussie gaat met prof. dr. Antonio Pinero).

Ook de meningen van de schrijvers zijn hier en daar in hun berichten te vinden. Marleen Den Hartog zegt in haar artikel van twee november in VR.DAG: “Bovendien moet Carotta het vooral van taal- en beeltenisvergelijkingen hebben en minder van inhoudelijke

aspecten. Ook valt op zijn onderzoeksmethoden wel wat aan te merken.”. Gerry van der List is ook duidelijk geen aanhanger van de theorie van Carotta en zegt op drie november in Elsevier: “In Nederland komt de bijval van personen die niet echt een reputatie hebben hoog te houden als classicus of taalgeleerde, zoals de werkloze zoon van historicus H.W. von der Dunk.”. Niet alleen deze expliciete voorbeelden zijn in de berichten te vinden, maar ook minder opvallende. In verschillende berichten is een kleine opsomming gegeven van een aantal overeenkomsten tussen Caesar en Jezus;

De levensverhalen van Jezus en van Caesar vallen vrijwel samen, vanaf het begin van hun publieke optreden bij een rivier (Rubicon, Jordaan) tot en met hun gewelddadige dood (neergestoken, gekruisigd) door toedoen van een verrader (Brutus, Judas)

De benoeming van het voorbeeld tussen haakjes suggereert dat het ene voorbeeld voor Caesar geldt en het andere voor Jezus. Maar bij de gewelddadige dood is dat niet zo. Want zowel Jezus als Caesar zijn neergestoken en gekruisigd. De vergelijkingen lijken op deze manier ver gezocht, maar ook de vergelijking Rubicon/Jordaan en Brutus/Judas zijn kleine vertaalfouten en verschillen niet zoveel van elkaar als hier gesuggereerd wordt.

De meest opvallende uitspraak komt een artikel van het Nederlands Dagblad op 3 november. De schrijver, Wim Houtman, citeert Rob Houwelingen; “Vanwege de naamsverwantschap denkt hij (Houwelingen resp.) dat Carotta – Italiaans voor ‘wortel’ – in werkelijkheid Willy Wortel is, een figuur uit de Donald Duck verhalen. Die deed ook de meest onmogelijke uitspraken.”.

Er waren echter ook drie berichten alleen maar positief over het verschijnen van de documentaire. Dit waren twee persberichten (16 en 17 okt. 2008) over het Leids Filmfestival en een bericht in *Metro* van 29 oktober 2007.

Naast de hierboven besproken nieuwsbronnen is Jan van Friesland op tal van andere manieren in de publiciteit geweest. Hij is meerdere malen geïnterviewd voor de radio, televisie en voor de krant.

Datum	Bron	Titel
02-11-2007	FR.DAG	Video: Julius Caesar is Jezus Christus?
05-11-2007	Volkskrant	Journalist zoekt antwoord: was Jezus nou Caesar, of niet?
15-11-2007	Het Gesprek	Spraakmakers ontvangen Jan van Friesland
04-11-2007	Omrop Fryslân	Radio: Jan van Friesland en Gerard Janssen
30-10-2007	De wereld draait door	Het evangelie van Caesar
01-11-2007	BNR Nieuwsradio	Interview Jan van Friesland, met Teun Rienstra, historicus en boekbespreker
01-11-2007	Omrop Fryslân	video: K-Rûte Kafee: Jan van Friesland
02-11-2007	NOS Radio1	Interview Jan van Friesland
8.30 a.m.		
12-11-2007	Schepper & Co	Spiritualiteit in de overgang (interview met Jan van Friesland)

De stelligheid waarmee Van Friesland de theorie van Carotta onderschrijft is duidelijk te zien in alle interviews. In een interview op NOS radio 1 (2-11-2007) zegt Van Friesland: “...hoe

de kracht van deze theorie op alle domeinen van het christendom zich uitstrekt en overal een verklaring voor heeft. Het houdt niet op het is zo sterk er vitaal die theorie.”. Ook de kundigheid van Francesco Carotta wordt meerdere malen benadrukt door Van Friesland. Zo zegt hij over Carotta is een interview met BNR nieuwsradio (1-11-2007): “...Hij is niet alleen vrij zinnig, hij is heel zinnig, en ik heb hem nu vier jaar gevolgd en het woord briljant mag best genoemd worden. Hij is van ongekende internationale klasse.”.

In bijna alle hierboven genoemde interviews geeft Van Friesland antwoord op de gestelde vragen en geeft in veel gevallen ook nog extra informatie. Wanneer Van Friesland te gast is bij *de wereld draait door* gaat hij niet in op de vragen van een andere tafelgast Martin Brill (schrijver en columnist). Van Friesland verteld over de theorie van Carotta en spreekt herhaaldelijk over een Spaanse priester, Francesco Carotta en een groep internationale wetenschappers. Martin Brill wil weten wie de internationale wetenschappers zijn. Het gesprek gaat als volgt:

Uitzending de wereld draait door 30-10-2007

Transcriptie: Koos Cramer

Duur: 31 seconden

JvF = Jan van Friesland

MB = Martin Brill

MvN = Matthijs van Nieuwkerk

1. JvF: ...en dan zie je dat de overtuigingskracht van het feit
2. dat het verhaal van Jezus Christus zoals dat opgetekend
3. is in de evangeliën. Die evangeliën zijn ook vrij
4. identiek he? De eerste drie en vier de synopsissen en de
5. gewone dat dat naadloos eh overeenkomt met de Caesar
6. teksten daar is eigenlijk geen discussie over mogelijk
7. volgens internationale taalkundigen die [ik ook in mijn
8. documentaire]
9. MB: [Nee alleen
10. MvN: [Je gaat]
11. volgens Francesco Carotta
12. JvF: [Nee nee
13. MB: [is daar geen discussie
14. over mogelijk
15. JvF: [nee nee dat is eh
16. MB: [Volgens wie dan nog meer
17. niet?
18. JvF: [Omdat ik wij eh internationale taalkundigen in
19. mijn documentaire ik neem mijn werk mijn vak vrij
20. serieus wie mij kent weet dat ik ben bij internationale
21. taalkundigen geweest die hebben dat boek gelezen en die
22. hebben twee jaar lang al die teksten bestudeerd...

In regel 18 ontwijkt Van Friesland de vraag van Martin Brill en herhaalt dat het om internationale taalkundigen gaat. Doordat Martin Brill geen duidelijk antwoord krijgt op zijn vraag raakt Martin Brill lichtelijk geïrriteerd en wil alsnog weten om welke internationale taalkundigen het gaat;

23. JvF: ...maar deze theorie wordt op de gymnasia in Nederland
24. gedoceerd door internationale door classici
25. MB: [ja door ↑WIE
26. dan?
27. MvN: [Nee nee nee luister we gaan even tien seconden niks
28. zeggen...

Uiteindelijk krijgt Martin Bril geen bevredigend antwoord op zijn vraag. De kijker kan zich hier ook afvragen waarom Van Friesland hier geen concreet antwoord geeft op de vraag van Martin Bril. Overigens is dit antwoord er wel want in de documentaire komen wel degelijk twee internationale taalkundigen aan het woord die de theorie van Carotta onderschrijven. De linguïst dr. Fotis Kavoukopoulos en de antropoloog prof. dr. Francisco Rodriguez Pascual. Het was, ook voor de kijker, duidelijker geweest als hij de vraag beantwoord zou hebben met het noemen van deze twee namen.

In interviews waar ook andere personen te gast zijn, geven deze personen, naast Martin Bril, kritiek op de documentaire en op de theorie van Carotta. Maar niemand van deze personen heeft werkelijk het boek *Was Jesus Caesar* gelezen, het fundament voor de documentaire. Ze geven kritiek die helemaal niet ingaat op de theorie. Slechts kritiek zoals 'ja dan kun je alles wel met elkaar vergelijken'. Bijvoorbeeld de aflevering van *Schepper & Co* waarin naast Jan van Friesland ook Lisette Thooft (publiciste en mythosoof) te gast is. Zij zegt over de documentaire: "je kunt net zo goed een documentaire maken over het idee dat Jezus eigenlijk Dionysus was of Attis of Horus of Osiris. Al die goden uit de oudheid zijn ongeveer op dezelfde manier gestorven en weer opgestaan, sommige uit maagdelijke geboortes, anderen zijn in een God geboren...". Ze gaat hier voorbij aan het feit dat de vergelijking niet berust op globaal dezelfde verhaallijn, maar op honderden vergelijkingen, wetenschappelijk onderzocht en dat het evangelie van Marcus een één op één kopie van het levensverhaal van Caesar. Als zij door de presentatrice wordt herinnerd aan het feit dat het hier niet om goden gaat, maar ook een historisch figuur zegt zij: "...nee maar wat ik bedoel is, ik geloof niet dat het volledig onzin is in de zin van dat het absoluut mogelijk is dat er elementen van het Julius Caesar verhaal ook geplakt zijn op het grote verhaal rond Jezus. Maar dat is maar één klein onderdeelje."

Maar ook Matthijs van Nieuwkerk zegt in een aflevering van 30 augustus 2007 van *De wereld draait door* "We hebben veel theologen gebeld Jan, dat zeg ik er even bij, die zeggen allemaal apekool, broodje aap of iets in die gelijke strekking...". Ook hier geen inhoudelijke argumenten waarom deze theorie niet zou kloppen.

Niet alleen om de geloofwaardigheid bij tegenstanders van deze theorie te verhogen, maar ook voor de voorstanders zou het nuttig geweest zijn als ook serieuze inhoudelijke tegenargumenten belicht zouden worden. Dit zou de geloofwaardigheid van deze theorie verhogen.

Conclusie

De conclusie is dat in de media voor- en tegenstanders aan het woord worden gelaten. Maar dat er inhoudelijk geen tegenargumenten te vinden zijn in deze berichten. Zowel in de kranten zijn deze niet te vinden en ook niet tijdens de interviews met Jan van Friesland. De discussies die ontstaan zijn ook niet inhoudelijk en zorgen soms zelfs voor irritatie. Deze inhoudelijke tegenargumenten zijn er wellicht niet omdat de theorie zo uitgediept is en gegronde tegenargumenten te diep op de materie in zouden gaan dat de gemiddelde kijker en/of lezer zou afhaken. Of wellicht omdat deze inhoudelijke tegenargumenten er niet zijn...

IV

Onderzoek

Nu ik de documentaire heb geanalyseerd en heb gekeken naar hoe de documentaire in de media is beschreven, kijk ik naar de ontvanger; de kijker. De deelvraag *Wat is de mening van de kijker over de documentaire The Gospel of Caesar?* staat in dit hoofdstuk centraal.

Wat vindt de kijker van de documentaire en wat valt hem of haar op? Dit hoofdstuk probeert daar een antwoord op te krijgen. Mijn doel is hier niet geweest om een gedetailleerde analyse te maken van wat de kijker van *The Gospel of Caesar* vindt. Het gaat om de mening en impressie van de kijker na het voor het eerst zien van de documentaire.

De opzet

Ik heb acht personen gevraagd of ze *The Gospel of Caesar* wilde bekijken en na het zien van de documentaire een korte vragenlijst wilde invullen. Deze acht personen heb ik zodanig geselecteerd dat zowel hoog- als laagopgeleiden, jongeren, studenten en volwassenen, en zowel mannen als vrouwen in de selectie terug te vinden zijn. Ik heb deze personen een kopie van de documentaire uitgeleend en een vragenlijst meegegeven zodat ze de documentaire thuis konden bekijken. Ik heb gevraagd of ze na het zien van de documentaire de vragenlijst meteen wilden invullen.

Ik heb de antwoorden op de vragen proberen samen te vatten en geanalyseerd. De volledig ingevulde en uitgewerkte vragenlijsten zijn te vinden in de bijlagen.

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

De eerste indruk is een belangrijke graadmeter van wat iemand van deze documentaire vindt. De kijker kan hier opschrijven wat ze willen, zonder dat ze daarin gestuurd worden. De eerste indrukken van deze documentaire zijn heel verschillend, variërend van verbazing en interessant tot rommelig en “ik had het boeiender verwacht”. Wat opvalt is dat het verschil erg groot is. De één heeft het over ‘rommelig’, en een ander geeft als antwoord op deze vraag “het heeft een duidelijke opzet en is goed te volgen”. Voor sommigen speelt het ook mee dat ze niet goed op de hoogte zijn van zowel de geschiedenis van Jezus als dat van Caesar waardoor een duidelijke mening moeilijk te vormen is. Ook is het verschil te zien tussen de mening over de theorie en de mening over de documentaire “hoewel het een ontzettend interessant onderwerp is, dat het bijbelverhaal echt kan veranderen, wordt het verhaal redelijk saai en droog gebracht”.

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

Deze vraag heb ik gesteld omdat er een onderscheid is tussen wat men van de documentaire vindt en wat men van de theorie van Francesco Carotta vindt. Ze kunnen de documentaire goed vinden, maar het niet eens zijn met de theorie van Carotta, of het eens zijn met Carotta en de documentaire minder goed vinden. Iedereen die in dit kader deze documentaire heeft willen bekijken is positief over de theorie van Francesco Carotta. Ze noemen de theorie “zeer

aannemelijk”, “plausibel”, “sterk onderbouwd, duidelijk en best overtuigend” en “ik geloof in zijn theorie, hij heeft mij overgehaald met zijn onderzoek”. De minst overtuigde zegt over de theorie van Carotta “hij heeft mij niet voor 100% kunnen overtuigen, waarschijnlijk alleen omdat ik niet overtuigd wil worden”. Maar deze persoon geeft wel aan dat het sterk onderbouwd is, en alles tot in de kleinste details heeft uitgezocht.

Wat vind je van de manier waarop deze theorie in beeld wordt gebracht door de documentairemaker?

Door de antwoorden op deze vraag te bekijken is te zien of ze, los van de theorie van Carotta, de documentaire goed in elkaar vinden zitten. Ook bij de antwoorden op deze vraag is geen eenduidig beeld te zien. Enerzijds wordt de manier van het in beeld brengen van de documentaire als “indrukwekkend”, “leuk om naar te kijken” beoordeeld en “ik denk dat de documentairemaker goed is geslaagd in zijn opzet om de theorie weer te geven”. Ook geeft iemand aan “het gebruik van duidelijke voorbeelden, zowel tekstuele overeenkomsten als iconografische overeenkomsten, maken de theorie overzichtelijk en aannemelijk”. Anderzijds wordt de manier van in beeld brengen omschreven als “rommelig”, “droog en saai” en door een ander zelfs als “slecht”. Een argument dat hierbij genoemd wordt is “steeds wordt terug gegaan naar de reconstructie, welke in mijn optiek geen toegevoegde waarde heeft”. Een ander zegt hierover juist het tegenovergestelde “meer reconstructie had het verhaal veel sprekender gemaakt, en misschien ook nog wat duidelijker”. Ook wordt aangegeven dat een uitgebreide discussie in de documentaire van toegevoegde waarde was geweest.

Op welke manier denk je dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden of juist niet willen beïnvloeden? Geef hiervan een aantal voorbeelden

Een belangrijk aspect van deze documentaire is of de kijker niet het idee heeft dat de hij of zij teveel op een bepaalde manier wordt beïnvloed. Dit zou namelijk afbreuk kunnen doen aan de geloofwaardigheid van de theorie van Carotta. Niet iedereen vindt dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden. “Hij komt met feiten die je mag geloven, dus hij wil je niet beïnvloeden, hij dringt het niet op. Hij komt met verklaringen waar je niet omheen kunt.” zegt één van de kijkers. Een ander zegt “..de kijker krijgt hierdoor wel een soort ‘keuze’ en wordt niet alleen maar overgoten met één kant van het verhaal.”. Het van één kant belichten wordt door de anderen gezien als “lichtelijk eenzijdig” en “er worden in de documentaire geen kritische vragen gesteld.” Maar ook dat de documentairemaker de kijker een bepaalde kant op heeft willen duwen.

Conclusie

De conclusie is dat de geloofwaardigheid van de theorie van Francesco Carotta bij de kijker buiten kijf staat. Maar dat de documentaire en de manier waarop de theorie in beeld wordt gebracht niet door iedereen als even goed wordt ervaren. De meningen zijn hierover verdeeld. De één vindt de documentaire rommelig, de ander juist goed te volgen. De één vindt dat de theorie te veel van één kant wordt belicht en een ander niet.

Resultaten

De hoofdstukken twee, drie en vier proberen een antwoord te geven op de drie deelvragen die zijn gesteld in hoofdstuk één. De deelvragen die op hun beurt de hoofdvraag moeten beantwoorden.

In hoofdstuk heb ik geprobeerd de eerste deelvraag, *welke cinematografische middelen zoals beeldelementen, geluidselementen, mise-en-scène en montage gebruikt de documentairemaker om zijn doel te bereiken?* te beantwoorden. Te zien is dat de reconstructie van de uitvaart van Caesar de rode draad vormt door de documentaire. Op macro en meso niveau komen een aantal cinematografische aspecten gedurende de gehele documentaire naar voren. Zo wordt Francesco Carotta veelal links in beeld gebracht wanneer hij iets uitlegt aan de kijker en maakt de documentairemaker veel gebruik van *close-ups*, vooral bij het tonen van ‘bewijsmateriaal’ zoals archeologische vondsten, oude teksten, beelden en schilderijen. Ook speelt geluid, en voornamelijk muziek, een belangrijke rol in de documentaire. Het geluid bepaalt de sfeer bij de scènes en versterkt in veel gevallen het getoonde beeld. Op microniveau is te zien dat alle facetten van de cinematografie, dus beeldelementen, geluid, mise-en-scène en montage, elkaar aanvullen en elkaar versterken. Bij de hoofdstukken 12 en 13 wordt heel dicht ingezoomd op een schilderij, de muziek is spanningopbouwend en de voice-over doet zijn verhaal met opvallende stiltes in zijn tekst, de belichting is heel helder en eerlijk en door de *continuïteitsmontage* volg je het schilderij van boven naar beneden en vullen woord en beeld elkaar op verschillende manieren voortdurend aan, zodat dit een overtuigende scène oplevert.

In hoofdstuk drie heb ik gekeken naar hoe de documentaire in de media is verschenen en zo heb ik de tweede deelvraag, *op welke manier wordt de kijker door middel van de media ingelicht over de documentaire?*, behandeld. Hierbij heb ik het onderscheid gemaakt tussen de berichten waar de documentairemaker geen directe invloed op heeft gehad, dus de krantenberichten, en waar dat wel het geval was, zoals de gegeven interviews en deelname aan tv en radio programma’s. In vrijwel alle berichten wordt geprobeerd zowel voor- als tegenstanders aan het woord te laten. Echt inhoudelijke kritiek is overigens niet te vinden in de artikelen. Dit geldt ook voor de kritiek die wordt geleverd wanneer Jan van Friesland te gast is bij verschillende radio- en televisieprogramma’s. Hier krijgt Van Friesland de gelegenheid om een toelichting op zijn documentaire en de theorie van Carotta te geven en worden overige gasten aan tafel vaak gevraagd naar hun mening hierover. Een van de gasten zegt het volgende over de documentaire “je kunt net zo goed een documentaire maken over het idee dat Jezus eigenlijk Dionysus was of Attis of Horus of Osiris. Al die goden uit de oudheid zijn ongeveer op dezelfde manier gestorven en weer opgestaan, sommige uit maagdelijke geboortes, anderen zijn in een God geboren...”. Ze gaat hier niet echt in op de theorie van Carotta. En dat is vaker te zien wanneer er kritiek wordt geleverd op de documentaire en de theorie van Carotta.

De derde deelvraag stond in hoofdstuk drie centraal. De deelvraag: *wat is de mening van de kijker over de documentaire The Gospel of Caesar?* Ik heb acht personen gevraagd of ze voor mij de documentaire wilde bekijken en hierna een korte vragenlijst wilde invullen. Aan de geloofwaardigheid van de theorie van Francesco Carotta wordt niet getwijfeld, wel zijn de meningen verdeeld over de documentaire zelf. De documentaire wordt omschreven als “indrukwekkend”, “leuk om naar te kijken” en “ik denk dat de documentairemaker goed is geslaagd in zijn opzet om de theorie weer te geven”. Anderzijds wordt de documentaire

omschreven als “rommelig”, “droog en saai” en door een ander zelfs als “slecht”. De documentaire wordt door de kijker beoordeeld met het gemiddelde schoolcijfer zeven.

VI

Conclusie

Om de conclusie vast te stellen kijk ik terug naar de onderzoeksvraag, welke luidt; *op welke wijze probeert de documentairemaker van The Gospel of Caesar zijn doel, namelijk de theorie van Francesco Carotta voor een geïnteresseerd publiek voor het voetlicht te brengen, te bereiken?*.

De documentairemaker heeft een bijna twee uur durende documentaire gemaakt en daarbij met behulp van de cinematografische middelen bewust of onbewust de kijker wel degelijk geprobeerd te beïnvloeden. Het is niet de intentie van de documentairemaker geweest om de kijker te overtuigen van de theorie van Francesco Carotta, maar een weergave van de theorie te tonen en het vervolgens aan de kijker over te laten wat zij hier van vinden. Na de analyse van *The Gospel of Caesar* komt duidelijk naar voren dat met behulp van de verschillende cinematografische middelen de kijker wel op een bepaald spoor wordt gezet door de documentairemaker. Dit wordt overigens niet als zodanig ervaren door de kijker.

Vervolgens kan geconcludeerd worden dat de plausibiliteit en geloofwaardigheid van de theorie van Francesco Carotta voor de kijker buiten kijf staat, maar dat er aan het in beeld brengen van deze theorie wel iets aan schort volgens sommige kijkers. Zo wordt er gezegd dat de geloofwaardigheid van de theorie nog groter zou zijn geweest wanneer ook tegenstanders van deze theorie uitgebreider aan bod waren gekomen. Voor kijkers die niet helemaal goed in het Bijbelverhaal zitten is de theorie te moeilijk weerleggen, een discussie in de documentaire had dit kunnen tegengaan.

Literatuur

- Babbie, E., & Baxter, L. (2004). *The basics of communication research*. Belmont: Wadsworth/Thomson Learning.
- Bruzzi, S. (2000). *New Documentary: A Critical Introduction*. New York: Routledge
- Corner, J. (1996). *The Art of Record: A Critical Introduction to Documentary*. Manchester: Manchester University Press.
- Creeber, G. (2009). *Tele-Visions, an introduction to studying television*. Houndmills: Macmillan Publishers Limited
- Driel, H. van (2001). *Digitaal communiceren*. Amsterdam: Boom
- Houtkoop, H. & Koole, T. (2008). *Taal in actie, hoe mensen communiceren met taal*. Bussum: uitgeverij Coutinho.
- Kempen, J. Van. (1995). *Geschreven op het scherm: een methode voor filmanalyse*. Utrecht: LOKV.
- Leeuwen, T. van (2002). *A Multimodal Perspective on Composition*. Unpublished Paper. University of Cardiff, Wales, UK
- Mazeland, H. (2003). *Inleiding in de conversatieanalyse*. Bussum: uitgeverij Coutinho
- Nelson, R. (2009). *Analysing TV Fiction*. Houndmills: Macmillan Publishers Limited
- Nichols, B. (2001). *Introduction to Documentary*. Bloomington: Indiana University Press
- Pramaggiore, M., & Wallis, T. (2005). *Film: a Critical Introduction*. Londen: Laurence King Publishing Ltd.
- Renkema, J. (2004). *Introduction to discourse studies*. Amsterdam: Benjamins
- Renov, M. (1986). *Re-thinking Documentary: towards a taxonomy of mediation*. Londen/New York: Routledge.
- Renov, M. (1993). *Theorizing documentary*. Londen/New York: Routledge
- Selby, K., & Cowdery, R (1995). *How to study television*. Houndmills: Macmillan Publishers Limited
- Westera, W. (1995). *Audiovisueel ontwerpen, theorie en praktijk; conceptontwikkeling voor film, video en televisie*. Abcoude: Uitgeverij Uniepers
- <http://dejister.wordpress.com/> (06-10-2009)
- http://dewerelddraaitdoor.vara.nl/Video-detail.628.0.html?&tx_ttnews%5Bcat%5D=238&tx_ttnews%5Btt_news%5D=10028&tx_ttnews%5Bmonth%5D=10&tx_ttnews%5Byear%5D=2007&tx_ttnews%5Bpointer%5D=10&cHash=02ead2dd11 (06-10-2009)
- http://www.bbc.co.uk/religion/religions/christianity/history/passionofchrist_8.shtml (2-11-2009)
- <http://www.carotta.de/> (06-10-2009)
- <http://www.carotta.de/subseite/echolmn/burodevries.mp3> (3-12-2009)
- <http://www.carotta.de/subseite/echolmn/nos.mp3> (06-10-2009)
- <http://www.carotta.de/subseite/echolmn/schepper.wmv> (26-11-2009)
- <http://www.dag.nl/binnenland/julius-caesar-jezus-christus-123807> (23-11-2009)
- <http://www.hetgesprek.nl/archief/233/> (3-12-2009)
- <http://www.imdb.com/title/tt1238743/> (06-10-2009)
- <http://www.mediacollege.com/video/shots/> (13-10-2009)
- <http://www.musee-unterlinden.com/anglais/HOME.html> (2-11-2009)

<http://www.vanfrieslandfilm.nl/index.html> (06-10-2009)

<http://www.verklangwelt.de/> (13-10-2009)

<http://www.vpro.nl/programma/buitenhof/afleveringen/8881570/items/9609239/> (2-11-2009)

<http://www.youtube.com/janvanfriesland#play/> (06-10-2009)

Bijlagen

Vragenlijst

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Documentaire: The Gospel of Caesar

Duur: 118 minuten

Documentairemaker: Jan van Friesland

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

.....

.....

.....

.....

.....

Hoe zou je deze documentaire willen beoordelen?

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Ingevulde vragenlijsten

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Status: werkende
 Geslacht: man
 Leeftijd: 26 jaar

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

Beetje rommelig. Interessant verhaal, maar naar mijn mening niet heel overtuigend gebracht

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

Plausibel. Het verhaal klinkt heel aannemelijk

Wat vind je van de manier waarop deze theorie in beeld wordt gebracht door de documentairemaker?

Rommelig. Steeds wordt terug gegaan naar de reconstructie, welke in mijn optiek geen toegevoegde waarde heeft. Ik begrijp de relatie van de klas, die af en toe in beeld komt, ook niet helemaal.

Op welke manier denk je dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden of juist niet willen beïnvloeden? Geef hiervan een aantal voorbeelden

Willen beïnvloeden door veel feiten te brengen. Daarnaast door mensen aan het woord te laten die aangeven dat ze voorheen in het verhaal van Christus geloofden, maar het verhaal nu anders zien (en dat het daarbij geen gevaar voor het geloof is!)

Er worden echter in de documentaire geen kritische vragen gesteld. Er branden mij tijdens het zien van de documentaire heel veel vragen op mijn lippen.

Met welk (school-)cijfer zou je deze documentaire willen beoordelen?

7

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Status: werkende

Geslacht: vrouw

Leeftijd: 55 jaar

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

In het begin een beetje te ver gezocht, maar naarmate je langer kijkt, begin je er toch in te geloven

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

Hij probeert de ‘vertaalfouten’ uit te leggen. Hierdoor komen veel plaatsen en namen overeen.

Wat vind je van de manier waarop deze theorie in beeld wordt gebracht door de documentairemaker?

Indrukwekkend. Over elke detail is goed nagedacht. De rode draad door het verhaal maakt het leuk om naar te kijken.

Op welke manier denk je dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden of juist niet willen beïnvloeden? Geef hiervan een aantal voorbeelden

Hij komt met feiten die je mag geloven, dus hij wil je niet beïnvloeden, hij dringt het niet op. Hij komt wel met verklaringen waar je niet omheen kunt.

Met welk (school-)cijfer zou je deze documentaire willen beoordelen?

1 2 3 4 5 6 7 **8** 9 10

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Status: student
 Geslacht: man
 Leeftijd: 28 jaar

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

Het was een interessante documentaire. Het heeft een duidelijke opzet en is goed te volgen.

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

De theorie spreekt mij zeer aan. Het is iets waar ik ook zeker in geïnteresseerd ben. Ik kan me voorstellen dat het voor veel mensen moeilijk te accepteren is dat hun geloof gebaseerd is op het leven van een ander. Maar het is zeer aannemelijk.

Wat vind je van de manier waarop deze theorie in beeld wordt gebracht door de documentairemaker?

Ik denk dat de documentaire maker goed is geslaagd in zijn opzet om de theorie weer te geven. Het gebruik van duidelijke voorbeelden, zowel tekstuele overeenkomsten als iconografische overeenkomsten, maken de theorie overzichtelijk en aannemelijk.

Op welke manier denk je dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden of juist niet willen beïnvloeden? Geef hiervan een aantal voorbeelden

Ik denk dat de maker een lichtelijk eenzijdig beeld geeft met weinig tegenspraak tegen de theorie. Een van de weinige tegen klanken in de documentaire komen van een scholier die het allemaal wel toevallig vindt. Hiermee beïnvloed de maker de kijker door een overweldigende schat aan argumenten voor de theorie te geven en de kijker dus geen andere theorieën geeft die het Jezus-Caesar verband kunnen ontcrachten.

Met welk (school-)cijfer zou je deze documentaire willen beoordelen?

*
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

The Gospel of Caesar
DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Status: student
 Geslacht: man
 Leeftijd: 22 jaar

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

Verbazing. Het verbaast me dat ik nog nooit van deze theorie had gehoord op televisie of via welk medium dan ook.

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

Ik geloof in zijn theorie. Hij heeft mij overgehaald met zijn onderzoek.

Wat vind je van de manier waarop deze theorie in beeld wordt gebracht door de documentairemaker?

De theorie wordt heel duidelijk in beeld gebracht.

Op welke manier denk je dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden of juist niet willen beïnvloeden? Geef hiervan een aantal voorbeelden.

De documentairemaker heeft de kijker naar mijn mening proberen te beïnvloeden door de feiten meerdere malen op te sommen. Ook doordat nadrukkelijk het woord 'beide' te vaak werd gebruikt in een opsomming werd ik lichtelijk geïrriteerd. De feiten zijn sterk genoeg en hebben dat overdreven benadrukken naar mijn mening niet nodig.

Daarentegen heeft de documentairemaker de kijker niet willen beïnvloeden door ook tegenvragen van 'sceptici' in de documentaire te verwerken. De kijker krijgt hierdoor wel een soort 'keuze' en wordt niet alleen maar overgoten met 1 kant van het verhaal.

Met welk (school-)cijfer zou je deze documentaire willen beoordelen?

1 2 3 4 5 6 7 8 **9** 10

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Status: student
 Geslacht: vrouw
 Leeftijd: 19 jaar

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

Het geeft het onderzoek niets extra's. Na enkele teksten te hebben gelezen over het onderwerp en tot op zekere hoogte overtuigd te zijn had ik een sterkere documentaire verwacht, boeiender.

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

Sterk onderbouwd, duidelijk en best overtuigend. Hij heeft z'n huiswerk gedaan en alles tot in het kleinste detail uitgezocht. Hij heeft me niet voor 100% kunnen overtuigen, waarschijnlijk alleen omdat ik niet overtuigd wil worden.

Wat vind je van de manier waarop deze theorie in beeld wordt gebracht door de documentairemaker?

Slecht, heb er weinig meer over te zeggen. Misschien toch nog iets, onduidelijk

Op welke manier denk je dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden of juist niet willen beïnvloeden? Geef hiervan een aantal voorbeelden

Door het naspelen van Julius Caesar te laten zien zodat je kan zien wat de overeenkomsten waren. En door steeds op een rijtje te zetten, duidelijk in beeld wat die overeenkomsten zijn.

Met welk (school-)cijfer zou je deze documentaire willen beoordelen?

☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Status: student

Geslacht: man

Leeftijd: 23 jaar

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

Ik vond het een interessante documentaire. Doordat ik zowel van de geschiedschrijving van Jezus Christus als die van Julius Caesar niet goed op de hoogte ben, vind ik het lastig om een duidelijk mening over dit onderwerp te vormen. Toch zouden vele elementen, zoals Carotta die beschrijft waarheid kunnen zijn, al ben ik nog niet 100% overtuigd.

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

Ik vind de theorie van Carotta erg interessant. Ik had nog nooit van deze theorie gehoord en was ook wel een beetje verrast door de vele overeenkomsten. Echter worden er in de

documentaire weinig tegenargumenten gegeven. Alleen het voorbeeld van Brutus en Judas werd toegelicht. Zelf zit ik niet goed in deze geschiedschrijving om te kunnen controleren of de theorie van Carotta sluitend is. Toch vind ik dat er in deze theorie voldoende bewijzen zijn om deze verder te onderzoeken.

Wat vind je van de manier waarop deze theorie in beeld wordt gebracht door de documentairemaker?

Ik vind de documentaire interessant, maar eenzijdig. Alleen de theorie van Carotta wordt beschreven, met al zijn bewijzen van dien. Echter was het geloofwaardiger geweest als er meer aanhangers van het evangelie van Marcus aan het woord waren geweest en er een soort van discussie op gang werd gebracht. Dan kan de kijker voor zichzelf bepalen welke theorie voor hem geloofwaardig is. Nu vind ik dat de kijker min of meer gedwongen wordt de theorie van Carotta voor waarheid aan te nemen.

Op welke manier denk je dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden of juist niet willen beïnvloeden? Geef hiervan een aantal voorbeelden

De documentaire maker is duidelijk een voorstander van de theorie van Carotta en wil de kijker enthousiast maken voor deze theorie. Hierdoor geeft hij allemaal argumenten waaruit zou moeten blijken dat Julius Caesar en Jezus Christus een en dezelfde persoon zijn. Voornamelijk door de stukken van het hangende (wassen) beeld van Caesar en Christus en ook de vele namen die op elkaar lijken heeft de documentairemaker de kijker een kant op willen duwen.

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

The Gospel of Caesar

DISCOVERING THE HISTORICAL CHRIST

Status: student
 Geslacht: vrouw
 Leeftijd: 25 jaar

Wat is je eerste indruk van deze documentaire?

Hoewel het een ontzettend interessant onderwerp is, dat het bijbelverhaal écht kan veranderen, wordt het verhaal redelijk saai en droog gebracht.

Wat vind je van de theorie van Francesco Carotta?

Ik geloof er wel in. Er zijn teveel dingen die overeenkomen tussen de levens van Caesar en Jezus, zeker wanneer je bepaalde woorden herleidt naar het Grieks en Latijn, hoewel sommige dingen wel erg vergezocht zijn.

Wat vind je van de manier waarop deze theorie in beeld wordt gebracht door de documentairemaker?

Zoals al eerder genoemd, vind ik het verhaal redelijk droog en saai gebracht. Wat ik ook niet echt snapte was wat die stukjes in de klas er tussen deden. Wel heel goed om Francesco Carotta zelf veel aan het woord te laten, hij is toch de persoon die er een hele studie naar heeft gedaan en dat maakt wel dat hij het verhaal ook overtuigend kan brengen. Maar meer reconstructie had het verhaal veel sprekender gemaakt, en misschien ook nog wat duidelijker.

Op welke manier denk je dat de documentairemaker de kijker heeft willen beïnvloeden of juist niet willen beïnvloeden? Geef hiervan een aantal voorbeelden

Ik denk niet dat de documentairemaker de kijker erg heeft willen beïnvloeden. Tuurlijk komt voornamelijk het verhaal van Francesco Carotta aan bod, die overtuigd is dat Jezus Caesar was, en andere mensen ook. Maar ook is er die discussie in de klas. En die leerlingen laten zich ook niet zomaar overtuigen, en dit laat hij wel zien. Vooral op het laatst waar een jongen zegt dat het Bijbelverhaal voor hem de werkelijkheid is, of wanneer een andere jongen aangeeft dat al die overeenkomende namen wel heel vergezocht zijn (met als voorbeeld dat zijn 2^e naam David is en een andere jongen David heet, ze even oud zijn, etc, maar toch ook niet dezelfde persoon).

Met welk (school-)cijfer zou je deze documentaire willen beoordelen?

Krantenberichten

Metro (NL)

October 29, 2007 Monday
NL Edition

'Jezus Christus was eigenlijk Caesar'

SECTION: NIEUWS; Blz. 4

LENGTH: 295 words

DOCUMENTAIRE. Programmamaker Jan van Friesland presenteert volgende week zijn documentaire 'Het evangelie van Caesar'. De voormalig eindredacteur van Buitenhof betoogt hierin dat het verhaal van Jezus Christus eigenlijk over Julius Caesar gaat. Van Friesland: "Het verhaal van Jezus is volledig, zin voor zin, gebaseerd op het leven van Caesar. Het evangelie is een beschrijving van de gebeurtenissen van Caesars leven. Zo zijn alle wonderen van Jezus oorspronkelijk zegenrijke veldtochten van Caesar. Alle grote uitspraken van Jezus

vinden we terug bij de Romeinse veldheer. Vooraanstaande taalkundigen spreken van een schok." De documentaire is gemaakt in samenwerking met de VARA.

DE FILM IS GEBASEERD op het boek 'Was Jezus Caesar?' van de linguïst Francesco Carotta. De Italiaan ontdekte dat er overeenkomsten bestaan tussen het levensverhaal van Jezus en de Romeinse heerser. Zo werden zij beiden verraden door een goede vriend (Judas en Brutus) en werden ervan beschuldigd koning te willen worden (van de Joden en koning van de Romeinen, red.). Maar er zijn honderden overeenkomsten, volgens Van Friesland: "Zo ontdekte Carotta dat achter de figuur van Maria Magdalena eigenlijk Cleopatra, Caesars minnares, schuilgaat."

VAN FRIESLAND IS MEER dan vier jaar met de documentaire bezig geweest. Hij maakte opnamen in onder meer Rome, Athene, Madrid en Leeuwarden. Sinds dit jaar wordt de theorie van Carotta onderwezen op een gymnasium in de Friese hoofdstad. De filosoof Paul Cliteur zei eerder over het boek: "Dit is een ontdekking die gelijk staat aan de denkbeelden van Darwin en Galileo. Carotta's theorie zet de hele geschiedenis op zijn kop."

LOAD-DATE: October 29, 2007

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

VR.DAG – Vrijdag 2 november 2007 – p.2 – Dit wordt de dag van...

Julius Caesar...

... want hij blijkt eigenlijk Jezus Christus te zijn

door MARLEEN DEN HARTOG

Vanaf vandaag is in het Louis Hartlooper Complex in Utrecht de documentaire Het Evangelie van Friesland te zien. Jezus Christus zou eigenlijk Julius Caesar zijn. En die liep nooit over het water.

AMSTERDAM

Hoe kunnen Julius Caesar en Jezus Christus dezelfde zijn?

Taal- en kopieerfouten zouden ervoor gezorgd hebben dat verhalen over Divus Julius (Julius Caesar) een mythische en goddelijke draai hebben gekregen. Althans, dat beweerde de Italiaanse taalkundige Francesco Carotta in zijn boek Was Jezus Caesar? in 2002.

Documentairemaker, en voormalig eindredacteur bij Buitenhof, Jan van Friesland volgde Carotta ruim vier jaar tijdens zijn onderzoek. In de documentaire die daaruit voortvloeide, blijkt de hoeveelheid overeenkomsten tussen de twee zo groot, dat Julius en Jezus wel dezelfde persoon moeten zijn, concludeert Van Friesland.

Wat zijn dat dan voor overeenkomsten?

De levens van de beide grootheden komen behoorlijk overeen. Zo wilden ze allebei een nieuw koninkrijk stichten, werden ze allebei verraden en hadden ze een speciale relatie met een

vrouw. Van Friesland: 'De naam Judas, de apostel die Jezus verraadde, is in het Grieks bijna hetzelfde als Brutus, de moordenaar van Caesar.'

Maar Cleopatra, die een verhouding had met Caesar, lijkt toch helemaal niet op Maria Magdalena, Jezus' vermeende geliefde?

Dat blijkt met wat handig heen en weer vertalen wel mee te vallen. Van Friesland: 'Het is zeer waarschijnlijk dat Oeopatra in die tijd Maria van de Toren werd genoemd. Ze was namelijk koningin van Alexandrië, waar destijds een enorme toren stond. Het Aramese (oud-Hebreeuwse) woord voor toren is Magdala. Maria Magdalena werd ook wel Maria van Magdala genoemd.'

En de wonderen dan? Uep Caesar ook over water?

Ook daar hebben Carotta en Van Friesland een verklaring voor. 'Het kan heel goed dat grote veldslagen en het winnen van oorlogen toen als mirakels werden beschouwd.' Bovendien blijkt dat beide historische figuren een wilde zee hebben bevaren met hun crew. 'Tja, en dan moeten de evangelisten daar altijd nog een schepje bovenop doen', zegt Van Friesland.

Wordt de geschiedenis nu herschreven?

Dat loopt nog wel los. De publicatie van Carotta's boek vier jaar geleden deed wel even wat stof opwaaien, maar raakte al snel in de vergetelheid. Bovendien moet Carotta het vooral van taal- en beeltenisvergelijkingen hebben en minder van inhoudelijke aspecten. Ook valt op zijn onderzoeksmethoden wel wat aan te merken.

Friesch Dagblad

3 november 2007 zaterdag

Bijbelgenootschap kritiseert docufilm over Jezus als Caesar

SECTION: Blz. 25

LENGTH: 145 woorden

Het Nederlands Bijbelgenootschap heeft op zijn website een verweer geplaatst tegen de documentaire Het Evangelie van Caesar. Deze film ging gisteren in première. De documentaire is van de hand van programmamaker Jan van Friesland die de inhoud baseerde op het boek Was Jezus Caesar? van de Italiaanse schrijver Francesco Carotta. In dit boek, dat in 2002 in vertaling verscheen, wordt beweerd dat het evangelie van Jezus Christus gebaseerd is op de levensloop van de Romeinse keizer Julius Caesar. Volgens het Nederlands Bijbelgenootschap is de theorie van Carotta „zo excentriek dat het zichzelf buiten de wetenschappelijk discussie plaatst". Dat schrijft nieuwtestamenticus Matthijs de Jong. „Elke kritische lezer kan zien dat in dit boek de spelregels van de wetenschap met voeten getreden worden. Men kan het boek beschouwen als fictie die vermomd is als wetenschap."

LOAD-DATE: November 4, 2007

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

PUBLICATION-TYPE: Krant

Leeuwarder Courant – Zaterdag 3 november 2007, pag. 19 – Samenleving

Film over hoe de ene JC die andere JC werd

door WIM SCHRIJVER

Vier jaar heeft Jan van Friesland gewerkt aan een documentaire over de ‘ware Christus’, oftewel Julius Caesar. Gisteren was de première, bijgewoond door tientallen leerlingen van het Piter Jelles Gymnasium uit Leeuwarden.

‘Was Jezus Caesar?’, luidde de intrigerende titel van de vijf jaar geleden verschenen Nederlandse vertaling van een boek van de Italiaans-Duitse taalkundige Francesco Carotta. Met een reeks al dan niet opvallende overeenkomsten betoogde Carotta dat het antwoord op de titel van het boek een volmondig ‘ja’ moest zijn.

De programmamaker Jan van Friesland, die met zijn naam duidelijk maakt dat hij Fries van origine is (hij heette eerst Jan Nagel), toonde zich in 2004 in een interview in deze krant razend enthousiast over Carotta’s theorie. Van Friesland had besloten er een documentaire over te maken, ‘Het evangelie van Caesar’, die gisteren in Utrecht voor het eerst getoond werd.

Van Friesland heeft twee uur nodig om de bewijsvoering van Carotta goed neer te zetten. Wat zoal overeenkomsten zijn tussen de ene JC en de andere? Beiden werden ze bij leven zoon van God genoemd, beiden werden ze ervan beschuldigd koning te willen worden, beiden werden verraden. „Frappant”, klinkt de stem van Van Friesland.

Bij Jezus was de streek Galilea van belang, bij Julius Gallië, in beide gevallen is er iemand die zijn handen in onschuld wast: Pilatus en Lepidus. Ook Caesar werd gekruisigd. Tenminste, een wassen afbeelding van hem werd kort na zijn dood door Rome rond gedragen – overeind gehouden en omhoog gestoken op een soort kruis.

Behalve Carotta komt ook uitgebreid de Spaanse priester Pedro Garcia González aan het woord, die net zo overtuigd is van de theorie. Aan het einde staan ze samen op het Forum Romanum op de plek waar Caesar zou zijn gecremeerd. Pater Pedro brandt er een waxinelichtje. „Dit is het centrum van het christendom.”

In de film komt ook de classicus Gerard Janssen voorbij, docent aan het Piter Jelles Gymnasium in Leeuwarden. „Ik probeer deze theorie aannemelijk te maken voor de leerlingen”, aldus Janssen voor een klas leerlingen die voor de opnamen op – nota bene – Goede Vrijdag (waarop Jezus kruisiging wordt herdacht) bij elkaar zitten.

Er klinken weinig tegengeluiden in de documentaire. Er is een priester die tegen Carotta over diens theorie zegt: „Je moet wel een sterk geloof hebben.” En een van de leerlingen van Janssen, Rutger David Steever (klas 5), is kritisch. Hij vindt dat er wel erg gegoocheld wordt met overeenkomsten in namen. „Zo kun je alles wel over elkaar heen leggen.”

Na afloop is Steever teleurgesteld. De film is „veel te eenzijdig”. Hij krijgt bijval van Maarten den Hertog en Roelf Brinkman uit klas 6. „De documentaire was sterker geworden als ook de tegenargumenten aan de orde waren gekomen”, aldus Brinkman. Den Hertog: „Nu weet je niet of deze theorie overtuigend weerlegd kan worden.”

Van Friesland hoopt dat ‘Het evangelie van Caesar’ ertoe zal leiden dat religie „wordt teruggebracht tot de feiten”. Dat zal volgens hem voor de nodige ontspanning zorgen. Carotta stemt daarmee in: „Ik val het geloof niet aan.”

Janssen: „Het belangrijkste is als mensen gaan zien dat Julius Caesar niet de dictator was, maar een boodschap had van groot belang: van barmhartigheid en het liefhebben van je vijanden, die je de andere wang moet toekeren. Hij is juist door die mensen vermoord en dat heeft de massa in beweging gebracht. Dat was het begin van de socialistische idee die in het christendom is voortgezet.”

Nederlands Dagblad – 3 november 2007 – p.1 en 2

‘Jezus is Caesar’, binnenkort op tv

Was Jezus in werkelijkheid Julius Caesar? Tv-maker Jan van Friesland blaast een bijna vergeten boek van vijf jaar geleden nieuw leven in

door WIM HOUTMAN

UTRECHT - Is Francesco Carotta de Galileo van de 21e eeuw? Zelf gelooft de Italiaans-Duitse taalkundige heilig in zijn theorie, dat Jezus Christus als historische figuur in feite Julius Caesar is.

Hij bespeurt zoveel overeenkomsten, dat volgens hem van toeval geen sprake kan zijn. De levensverhalen van Jezus en van Caesar vallen vrijwel samen, vanaf het begin van hun publieke optreden bij een rivier (Rubicon, Jordaan) tot en met hun gewelddadige dood (neergestoken, gekruisigd) door toedoen van een verrader (Brutus, Judas).

Alle bekende uitspraken van Jezus zijn ook bij Caesar te vinden en tal van namen klinken ongeveer hetzelfde, volgens Carotta.

Zijn boek Was Jezus Caesar? verscheen in 2002 in Nederland, baarde opzien, maar raakte ook snel weer vergeten. Maar tv-maker Jan van Friesland blaast de theorie sinds deze week nieuw leven in. Zijn documentaire Het evangelie van Caesar ging gisteren in première en wordt later door de VARA op tv uitgezonden, waarschijnlijk ergens volgend jaar.

Als Carotta gelijk heeft, zou dat een omwenteling in de westerse beschaving betekenen vergelijkbaar met de ontdekking van Galileo, zei onder meer filosoof Paul Cliteur destijds over het boek.

Galileo verkondigde begin zeventiende eeuw dat de aarde om de zon draait, en niet andersom. Hij werd niet geloofd en als ketter in de kerkelijke ban gedaan. Pas later brak het besef door dat hij gelijk had en kantelde het algemeen aanvaarde wereldbeeld.

Veel bijval krijgt Carotta voorlopig nog niet. Het Nederlands Bijbelgenootschap nam gisteren - in een zeer ongebruikelijke verklaring - afstand van zijn boek en van de documentaire. Het boek is excentriek, zo excentriek dat het zichzelf buiten discussie plaatst. Het is „fictie vermomd als wetenschap”, aldus het NBG.

Caesar gold ook als ‘zoon van god’, van de godin Venus. Volgens Carotta is zijn levensverhaal in Palestina terechtgekomen via Romeinse oorlogsveteranen die daar een kolonie stichtten. Van Gallië maakten ze Galilea, Caesars

overwinningen werden Jezus' wonderen, 'belegerden' werden 'bezetenen', Caesars lauwerkrans werd Jezus' doornenkroon.

Via kleine foutjes bij het overschrijven is Caesars levensverhaal zo in het evangelie van Jezus 'gemuteerd', zegt Carotta – dat woord verwijst naar de evolutietheorie, waarbij de ene diersoort via kleine aanpassingen een andere diersoort wordt.

Vandaar de overeenkomsten in namen: Caesar behaalde zijn eerste zege in Corfinium, Jezus deed zijn eerste wonder in Kafarnaum.

Beiden hadden nachtelijke ontmoetingen: Caesar met Nicomedes, Jezus met Nicodemus. In beide verhalen is er iemand die zijn handen in onschuld wast: Lepidus en Pilatus. De naam Christus zou een verhaspeling zijn van Archiereus Megistos, Grieks voor 'hogepriester', een eretitel die in Latijnse versie voor Romeinse keizers werd gebruikt.

'Een zoektocht naar de ware Christus', is de ondertitel van de documentaire van Jan van Friesland. Maar de film heeft niet het karakter van een zoektocht, want Carotta heeft alle antwoorden al en Van Friesland tekent ze op. Het is ook geen analyse, met voor- en tegenstanders. De film is meer een twee uur durend college, met lichtbeelden die het betoog ondersteunen.

Carotta, een taalkundige, kwam in 1989 op het idee van de gelijkenis tussen Caesar en Jezus. Hij vertelt met de gedrevenheid van iemand die steeds meer in de greep van zijn eigen theorie is geraakt. Steeds meer weet hij in die gelijkenis onder te brengen.

Zo ziet hij het Veni, vidi, vici van Caesar ('Ik kwam, ik zag, ik overwon') terug bij de blinde die Jezus genas: 'ik kwam, ik waste me en ik kon zien'.

De namen van de speciale vrouwen in het leven van Caesar en Jezus komen dan wel niet overeen, maar Carotta weet ze in verband te brengen: 'magdala' in Maria Magdalena betekent 'toren' en Cleopatra was koningin van Alexandrië, een stad die bekend stond om zijn vuurtoren.

Herkomst

Wat is dan het 'evangelie van Caesar', als hij in feite Jezus was? Gerard Janssen, classicus en leraar aan het Piter Jelles Gymnasium in Leeuwarden, legde het gisteren uit. Hij is een van de medestanders die in de film aan het woord komen, naast een Griekse cultureel antropoloog en een Spaanse priester, die vindt dat christenen zich in de herkomst van hun geloof moeten verdiepen.

„We zijn mensen samen met elkaar en we moeten er iets van maken'', dat is volgens Janssen de erfenis van Caesar voor nu. Naastenliefde en barmhartigheid, je vindt het bij Caesar.

Hij had zijn vijanden lief en herstelde hun posities in ere. Dat werd zijn einde: ze staken hem dood. Zoals Jezus de dood vond bij mensen die Hij kwam redden. Ze kwamen wel op verschillende manieren aan hun eind, maar er is een opvallende parallel: drie dagen na Caesars dood werd een wassen pop die hem moest voorstellen, aan een soort kruis omhooggeheven, om het volk van Rome te laten zien wat hoge heren met hun keizer hadden gedaan. Dat was het werk van zijn trouwe volgeling Marcus Antonius.

Uit die rouwplechtigheid is het kruisigingsverhaal ontstaan, zegt Carotta.

Jan van Friesland is door hem gegrepen. Hij heeft, nadat hij het boek had gelezen, vier jaar aan de documentaire gewerkt. Hij is op het Friese platteland opgegroeid, zijn ouders zaten bij een vrij-evangelische huisgemeente. Hij wil deze boodschap vertellen, ook al zal het voor veel mensen nu nog te revolutionair zijn, denkt hij.

Slechts twee figuren geven in de film even tegenspel. Een priester zegt: het zou kunnen,

wat u allemaal zegt, maar je moet er wel een heel sterk geloof voor hebben. En een puber, leerling van Janssen, die op zijn buurman in de klas wijst: „Hij heet David, mijn tweede naam is David, zijn wij dus dezelfde? Ik zie de theorie niet als waar, omdat ik de Bijbel wél als historisch boek beschouw.”

 Bezwaren

Rob van Houwelingen, nieuwtestamenticus aan de vrijgemaakt-gereformeerde Theologische Universiteit in Kampen, heeft in hoofdzaak drie bezwaren tegen de theorie ‘Jezus=Caesar’:

„Carotta zet de hele Joodse context van het optreden van Jezus opzij. Hij kijkt alleen naar het Romeinse rijk van Jezus’ tijd, en niet naar de eeuwenoude belofte waarmee Israël leefde, dat er een Messias zou komen.”

„Het christendom is in de eerste eeuwen door allerlei Romeinse denkers bestreden. Waarom heeft niemand van hen deze theorie opgediept? Maar nee, het moest twintig eeuwen duren voordat ene Francesco Carotta erachter kwam.”

„Mijn belangrijkste bezwaar: Carotta zegt dat er uit de eerste twee eeuwen geen historische bronnen zijn die het bestaan van Jezus vermelden. Maar daarmee negeert hij de vier evangeliën. Zo gaat dat steeds bij zulke ‘complottheorieën’: eerst zet men de Bijbel buitenspel en vervolgens worden allerlei veel vagere bronnen ineens als betrouwbaar aanvaard. Zo creëer je je eigen waarheid.”

Van Houwelingen heeft overigens op zijn beurt ook een theorie over Carotta. Vanwege de naamverwantschap denkt hij dat Carotta – Italiaans voor ‘wortel’ – in werkelijkheid Willy Wortel is, een figuur uit de Donald Duckverhalen. „Die deed ook de meest onmogelijke uitvindingen.”

Elsevier – nummer 44, 3 november 2007 – p.112 – Kennis & Cultuur

Spiritueel:

Meedogenloos origineel

Documentairemaker Jan van Friesland volgde de geleerde Francesco Carotta in diens pogingen aan te tonen dat Jezus Julius Caesar was

door GERRY VAN DER LIST

Als Jan van Friesland enthousiast is, is hij heel enthousiast. Dat weet iedereen die de 49-jarige journalist en televisiemaker van nabij heeft meegemaakt. De voormalige eindredacteur van het zondagse praatprogramma op televisie Buitenhof kan vooral lyrisch praten over eigennuttige denkers, dwarse types met omstreden opvattingen die tegen de stroom inroeien. Zo werkt hij aan een documentaire over C.W. Rietdijk, de cultuurfilosoof uit Bloemendaal die weinig gangbare ideeën over eugenetica verkondigt.

Maar deze week presenteert Van Friesland aan de pers trots een documentaire over een andere curieuze intellectueel, Francesco Carotta. Deze Italiaanse taalkundige publiceerde acht jaar geleden een geleerd boek in het Duits met de intrigerende titel *Was Jesus Caesar?* Mede door de inspanningen van Van Friesland bracht uitgeverij Aspekt in 2002 een Nederlandse vertaling op de markt die tot een debatje leidde over een opvallende theorie.

Carotta herschrijft namelijk de wereldgeschiedenis. Zijn stelling is dat Jezus Christus niemand anders was dan Julius Caesar. Vertaal- en kopieerfouten in de verhalen over Divus Julius, de goddelijke keizer, zouden hebben bijgedragen aan de creatie van een mythologisch personage, de stichter van het christendom. Er zijn volgens Carotta veel te veel overeenkomsten tussen het leven van de joodse JC en de Romeinse JC om van toeval te kunnen spreken.

Een paar voorbeelden. Zowel Jezus als Caesar was een rechtvaardig man met een goddelijke status. De kruisiging van de Verlosser doet sterk denken aan de brute moord op de veldheer. In beide verhalen is sprake van een verrader (Judas en Brutus) en iemand die zijn handen in onschuld wast (Pontius Pilatus en Marcus Aemilius Lepidus). Eigenlijk zijn alle elementen uit het evangelie van Marcus, zoals woorden, zinnen, personen, rekwisieten en verhaalstructuren, terug te vinden in de Romeinse bronnen die getuigen van het leven van Caesar. Door verdraaiingen in de overleveringsgeschiedenis 'is de uit Gallië komende bevrijder van Corfinium geworden tot de uit Galilea komende duivelbanner van Kafarnaüm: Julius Caesar tot Jezus Christus'.

In het begin van de 111 minuten durende documentaire Het Evangelie van Caesar zien we Carotta met een beeltenis van de keizer met een smartelijke uitdrukking. Dat is het gelaat dat we associëren met de barmhartige Jezus, legt hij uit. Terwijl hij later tijdens een lezing de bekende uitspraak citeert: 'Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard.' Dat lijkt de taal van een kordate militair, maar het zijn de woorden van de vredelievende veldprediker uit Nazareth. Zie je wel, wil Carotta zeggen, Caesar en Christus verschillen helemaal niet zoveel van elkaar als we traditioneel geneigd zijn te denken.

Van Friesland is Carotta jarenlang gevolgd door Europa om de aantrekkelijkheid van de theorie te demonstreren en medestanders te zoeken. Ze reisden van Engeland naar Italië, van Spanje naar Cyprus. Omdat het moeilijk was geldschieters te vinden, stak de documentairemaker veel eigen geld in de 3 ton kostende documentaire, zodat hij nu praktisch op zwart zaad zit. Geloof je dan zo sterk in die theorie? 'Geloven!?' repliceert Van Friesland verontwaardigd in zijn Utrechtse huis waar hij net de film heeft laten zien. 'Het is geen kwestie van geloof. Het gaat hier om een briljante wetenschappelijke theorie met een grote plausibiliteit. Francesco is meedogenloos origineel.'

Er valt in elk geval veel zendingswerk te verrichten. Zelfs in eigen land heeft de Italiaan Carotta nog geen opzien gebaard, terwijl hij toch betoogt dat de grondlegger van onze joods-christelijke cultuur niet heeft bestaan. In Nederland komt de bijval van personen die niet echt een reputatie hebben hoog te houden als classicus of taalgeleerde, zoals de werkloze zoon van de historicus H.W. von der Dunk.

Carotta toont zich niet uit het veld geslagen door het gebrek aan academische steun. Galileo Galilei en Charles Darwin kregen immers ook pas na heel veel weerstand gelijk. Stelt Van Friesland de held van zijn documentaire op één lijn met deze grote wetenschappers uit het verleden? 'Och, dat weet ik niet. Ik vertrouw in elk geval op het zelfreinigend vermogen van de wetenschap. Critici van Carotta hebben vaak niet eens zijn boek gelezen. Maar als je de theorie serieus bestudeert en haar probeert te weerleggen, merk je dat ze niet omver te krijgen valt.'

November 10, 2007 Saturday
AAR Edition

Was Jezus Christus eigenlijk Julius Caesar?;
Jan van Friesland blaast omstreden theorie nieuw leven in

SECTION: REGIO; Blz. 214

LENGTH: 402 words

HIGHLIGHT: Francesco Carotta de Galileo gelooft heilig in zijn theorie, dat Jezus Christus als historische figuur dezelfde is als Julius Caesar.

Carotta bespeurt veel overeenkomsten tussen het leven van Christus en van de Romeinse keizer Julius Caesar. Zo veel, dat er volgens hem van toeval geen sprake kan zijn. De levensverhalen van Jezus en van Caesar vallen vrijwel samen, vanaf het begin van hun publieke optreden bij een rivier (Rubicon, Jordaan) tot en met hun gewelddadige dood (neergestoken, gekruisigd) door toedoen van een verrader (Brutus, Judas).

Alle bekende uitspraken van Jezus zijn ook bij Caesar te vinden en tal van namen lijken op elkaar, volgens Carotta. Zijn boek Was Jezus Caesar? verscheen al in 2002, baarde opzien, maar raakte ook snel weer in de vergetelheid.

Tv-maker Jan van Friesland blaast de theorie sinds kort nieuw leven in. Zijn documentaire Het evangelie van Caesar wordt waarschijnlijk volgend jaar door de VARA op tv uitgezonden.

Veel bijval krijgt Carotta vooralsnog niet. Het Nederlands Bijbelgenootschap nam onlangs in een zeer ongebruikelijke verklaring afstand van zijn boek en van de documentaire. „Het boek is excentriek, zo excentriek dat het zichzelf buiten discussie plaatst", aldus het NBG.

Volgens Carotta is het levensverhaal van Caesar in Palestina terechtgekomen via Romeinse oorlogsveteranen die daar een kolonie stichtten. Van Gallië maakten ze Galilea, Caesars overwinningen werden Jezus' wonderen, 'belegerden' werden 'bezetenen', Caesars lauwerkrans werd Jezus' doornenkroon. En Caesar gold ook als 'zoon van god', van de godin Venus. Via kleine foutjes bij het overschrijven is Caesars levensverhaal zo in het evangelie van Jezus 'gemuteerd', zegt Carotta.

Vandaar de overeenkomsten in namen: Caesar behaalde zijn eerste zege in Corfinium, Jezus deed zijn eerste wonder in Kafarnaum. Beiden hadden nachtelijke ontmoetingen: Caesar met Nicomedes, Jezus met Nicodemus.

In beide verhalen is er iemand die zijn handen in onschuld wast: bij Caesar Lepidus, bij Jezus Pilatus. De naam Christus zou een verhaspeling zijn van Archiereus Megistos, Grieks voor 'hogepriester', een eretitel die in Latijn voor Romeinse keizers werd gebruikt.

'Een zoektocht naar de ware Christus', is de ondertitel van de documentaire van Jan van Friesland. De film heeft echter niet het karakter van een zoektocht, want Carotta heeft alle antwoorden al en Van Friesland tekent ze op. Het is ook geen analyse, met voor- en

tegenstanders. De film is meer een twee uur durend college, met lichtbeelden die het betoog moeten ondersteunen.

LOAD-DATE: November 10, 2007

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

GRAPHIC: verhaspeling

PUBLICATION-TYPE: Krant

Brabants Dagblad
 Dagblad Tubantia/Twentsche Courant
 De Stentor/Sallands Dagblad
 De Stentor/Zutphens Dagblad
 De Stentor/Veluws Dagblad
 De Stentor/Apeldoornse Courant
 De Stentor/Deventer Dagblad
 De Stentor/Dagblad Flevoland
 De Stentor/Gelders Dagblad
 De Stentor/Nieuw Kamper Dagblad
 De Stentor/Zwolse Courant
 De Gelderlander
 Eindhovens Dagblad

November 10, 2007

Christus als Caesar: een discussie

LENGTH: 947 words

HIGHLIGHT:

Is Francesco Carotta, schrijver van het boek Was Jezus Caesar?, de Galileo van de 21e eeuw? Zelf gelooft hij heilig in zijn theorie dat Jezus Christus als historische figuur dezelfde is als Julius Caesar.

Francesco Carotta de Galileo bespeurt veel overeenkomsten tussen het leven van Christus en dat van de Romeinse keizer Julius Caesar. Zo veel, dat er volgens hem van toeval geen sprake kan zijn. De levensverhalen van Jezus en van Caesar vallen vrijwel samen, vanaf het begin van hun publieke optreden bij een rivier (Rubicon, Jordaan) tot en met hun gewelddadige dood (neergestoken, gekruisigd) door toedoen van een verrader (Brutus, Judas).

Alle bekende uitspraken van Jezus zijn ook bij Caesar te vinden en tal van namen lijken op elkaar, volgens Carotta. Zijn boek Was Jezus Caesar? verscheen al in 2002, baarde opzien, maar raakte ook snel weer in de vergetelheid.

Tv-maker Jan van Friesland blaast de theorie sinds kort nieuw leven in. Zijn documentaire Het evangelie van Caesar wordt waarschijnlijk volgend jaar door de VARA op tv uitgezonden.

Als Carotta gelijk heeft, zou dat een omwenteling in de westerse beschaving betekenen, vergelijkbaar met de ontdekking van Galileo, zei onder meer filosoof Paul Cliteur destijds over het boek. Galileo verkondigde begin zeventiende eeuw dat de aarde om de zon draait, en niet andersom. Hij werd niet geloofd en als ketter in de kerkelijke ban gedaan.

Veel bijval krijgt Carotta vooralsnog niet. Het Nederlands Bijbelgenootschap (NBG) nam onlangs - in een zeer ongebruikelijke verklaring - afstand van zijn boek en van de documentaire. Het boek is excentriek, zo excentriek dat het zichzelf buiten discussie plaatst. Het is 'fictie vermomd als wetenschap', aldus het NBG.

Volgens Carotta is het levensverhaal van Caesar in Palestina terechtgekomen via Romeinse oorlogsveteranen die daar een kolonie stichtten. Van Gallie maakten ze Galilea, Caesars overwinningen werden Jezus' wonderen, 'belegerden' werden 'bezetenen', Caesars lauwerkrans werd Jezus' doornenkroon. Caesar gold ook als 'zoon van god', van de godin Venus.

Via kleine foutjes bij het overschrijven is Caesars levensverhaal zo in het evangelie van Jezus 'gemuteerd', zegt Carotta - dat woord verwijst naar de evolutietheorie, waarbij de ene diersoort via kleine aanpassingen evolueert tot een andere diersoort.

Vandaar de overeenkomsten in namen: Caesar behaalde zijn eerste zege in Corfinium, Jezus deed zijn eerste wonder in Kafarnaum. Beiden hadden nachtelijke ontmoetingen: Caesar met Nicomedes, Jezus met Nicodemus.

In beide verhalen is er iemand die zijn handen in onschuld wast: bij Caesar Lepidus, bij Jezus Pilatus. De naam Christus zou een verhaspeling zijn van Archiereus Megistos, Grieks voor 'hogepriester', een eretitel die in Latijnse versie voor Romeinse keizers werd gebruikt.

Een zoektocht naar de ware Christus, is de ondertitel van de documentaire van Jan van Friesland. De film heeft echter niet het karakter van een zoektocht, want Carotta heeft alle antwoorden al en Van Friesland tekent ze op.

Het is ook geen analyse, met voor- en tegenstanders. De film is meer een twee uur durend college, met lichtbeelden die het betoog moeten ondersteunen.

Carotta, een taalkundige, kwam in 1989 op het idee van de gelijkenis tussen Caesar en Jezus. Hij vertelt erover met de gedrevenheid van iemand die steeds meer in de greep van zijn eigen theorie is gekomen. Steeds meer weet hij in die gelijkenis onder te brengen.

Zo ziet hij het 'Veni, vidi, vici' van Caesar ('Ik kwam, ik zag, ik overwon') terug bij de blinde die Jezus genas: 'ik kwam, ik waste me en ik kon zien'. De namen van de speciale vrouwen in het leven van Caesar en Jezus komen dan wel niet overeen, maar Carotta weet ze in verband te brengen: 'magdala' in Maria Magdalena betekent 'toren' en Cleopatra was koningin van Alexandrie, een stad die bekend stond om zijn vuurtoren.

Wat is dan het 'evangelie van Caesar', als hij in feite Jezus was? Gerard Janssen, classicus, vertaler en leraar aan het Piter Jelles Gymnasium in Leeuwarden, legt het uit. Hij is een van

de medestanders die in de film aan het woord komen, naast een Griekse cultureel antropoloog en een Spaanse priester die vindt dat christenen zich in de herkomst van hun geloof moeten verdiepen.

"We zijn mensen samen met elkaar en we moeten er iets van maken", dat is volgens Janssen de erfenis van Caesar voor nu. Naast liefdevol en barmhartigheid, je vindt het bij Caesar. Hij vergaf en had zijn vijanden lief, herstelde hun posities in ere. Dat werd zijn einde: ze staken hem dood. Zoals Jezus de dood vond bij mensen die Hij kwam redden.

Ze kwamen wel op verschillende manieren aan hun eind, maar er is een opvallende parallel: drie dagen na Caesars dood werd een wassen pop die hem moest voorstellen, aan een soort kruis omhoog geheven, om het volk van Rome te laten zien wat hoge heren met hun keizer hadden gedaan. Dat was het werk van zijn trouwe volgeling Marcus Antonius. Uit die rouwplechtigheid is het kruisigingsverhaal ontstaan, zegt Carotta.

Jan van Friesland is door hem gegrepen. Hij heeft, nadat hij het boek had gelezen, vier jaar aan de documentaire gewerkt. Hij is op het Friese platteland opgegroeid, zijn ouders zaten bij een vrij-evangelische huisgemeente. Hij wil deze boodschap vertellen, ook al zal het voor veel mensen nu nog te revolutionair zijn, denkt hij.

Slechts twee figuranten geven in de film even tegenspel. Een priester bij een kerststal, die zegt: het zou waar kunnen zijn wat u allemaal zegt, maar je moet er wel een heel sterk geloof voor hebben.

Dan is er een puber, leerling van Janssen, die op zijn buurman in de klas wijst: "Mijn tweede naam is David, hij heet David, zijn wij dus dezelfde? Ik vind de theorie over Caesar geen bedreiging, maar ik vind hem ook niet waar. Omdat ik de Bijbel wel als historisch boek beschouw."

LANGUAGE: Dutch

PUB-TYPE: NEWSPAPER

PERSBERICHT

Leiden, 16 oktober 2008

Was Jesus Caesar?

Het controversiële boek nu als cinema-documentaire

Op 2 november gaat de documentaire The Gospel of Caesar – discovering the historical Christ, in première op het Leids Film Festival. In de documentaire, geïnspireerd op het boek Was Jesus Caesar? presenteert de Italiaanse taalkundige, filosoof en schrijver Francesco Carotta zijn theorie dat het verhaal van Jesus Christus gebaseerd is op het leven van Julius Caesar. De evangelieteksten over Jezus zijn een latere herschrijving van de oorspronkelijke Caesargeschiedenis, met de kruisiging als meest opvallende overeenkomst.

Nadat het boek Was Jesus Caesar? in 2002 voor grote ophef zorgde, volgde documentairemaker Jan van Friesland de taalkundige ruim vier jaar volgde op diens zoektocht

naar de oorsprong van het Christendom. Ook filmde hij een Spaanse priester die, samen met Carotta en met de jongeren uit zijn parochie, de oorspronkelijke rouwplechtigheid van Caesar reconstrueert. Zij maken zichtbaar dat Caesars dood en nasleep gelijkenis vertoont met het kruisigingsverhaal over Jezus. "Als de theorie van Carotta klopt, zou dat een omwenteling in de westerse beschaving betekenen", zei onder meer filosoof Paul Cliteur destijds over het boek. Niet iedereen is echter overtuigd door de ontdekkingen van Carotta en er is vanuit diverse hoeken kritiek geuit op zijn boek. Zelf is de Italiaans- Duitse taalkundige overtuigd van de verklaringskracht van zijn theorie. Met overwegend linguïstische argumenten brengt hij zo veel overeenkomsten naar voren dat er volgens hem niet meer gesproken kan worden van toeval.

Festival première

Voor het Leids Film Festival betekent dit een spannende première. "Dit is de eerste keer dat de documentaire aan het grote publiek getoond wordt en na alle ophef die het boek teweeg heeft gebracht, zijn we benieuwd naar de reacties op de film", aldus Alexander Mouret, directeur LFF. Na afloop van de film is er een Q en A met Jan van Friesland. De vertoning in Leiden is tevens het begin van een tournee van The Gospel of Caesar langs diverse internationale filmfestivals. De openingfilm van het Leids Film Festival 2008 is W. van regisseur Oliver Stone. Het volledige programma is te vinden op www.leidsfilmfestival.nl.
[Einde bericht]

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met
Anne van den Bos
PR Leids Film Festival
Anne@leidsfilmfestival.nl
06-20 789 218
www.leidsfilmfestival.nl

over het Leids Film Festival

Het Leids Film Festival is een jaarlijks filmfestival. Van 29 oktober t/m 2 november 2008 vindt de derde editie plaats. Het festival biedt naast premières en voorpremières van Hollywood- en Arthouse films ook nieuwe populaire films uit onder meer Rusland en Midden-Europa en klassiekers uit Japan. Tot het festival behoort tevens een competitie voor jonge filmmakers genaamd Hollandse Nieuwe. De beste films van het festival winnen een IJzeren Haring. De organisatie streeft ernaar een vernieuwend en verjongend festival te creëren dat voor een breed publiek toegankelijk is. Gedurende de vijf festivaldagen wordt op verschillende locaties in de Leidse binnenstad een breed aanbod aan films getoond. Naast filmvertoningen worden er ook exposities, lezingen en feesten georganiseerd.

The Gospel of Caesar in Leiden in première

LEIDEN - De documentaire The Gospel of Caesar - discovering the historical Christ, van de Nederlandse filmmaker Jan van Friesland, gaat op 2 november in première op het Leids Film Festival. De film is geïnspireerd op het controversiële boek Was Jesus Caesar?

Dat maakte het festival donderdag bekend.

In 2002 presenteerde de Italiaanse taalkundige, filosoof en schrijver Francesco Carotta in het boek *Was Jesus Caesar?* zijn theorie dat het verhaal van Jezus Christus gebaseerd is op het leven van Julius Caesar. De evangelieteksten over Jezus zijn een latere herschrijving van de oorspronkelijke Caesargeschiedenis, met de kruisiging als meest opvallende overeenkomst.

Grote ophef

Het boek veroorzaakte grote ophef. Documentairemaker Jan van Friesland volgde de taalkundige daarop ruim vier jaar op diens zoektocht naar de oorsprong van het christendom. Ook filmde hij een Spaanse priester die, samen met Carotta en met de jongeren uit zijn parochie, de oorspronkelijke rouwplechtigheid van Caesar reconstrueert. Zij maken zichtbaar dat Caesars dood en nasleep gelijkenis vertonen met het kruisigingsverhaal over Jezus.

Het Leids Film Festival heeft van 29 oktober tot en met 2 november voor de derde keer plaats. De openingsfilm van het festival is *W.* van regisseur Oliver Stone.

(ANP)

16/10/08 14u20

<http://www.ad.nl/ad/nl/1023/Film/article/detail/369106/2008/10/16/The-Gospel-of-Caesar-in-Leiden-in-premi-egrave-re.dhtml#>

BN/DeStem

October 17, 2008

'The Gospel of Caesar' in Leiden in première

SECTION: GEHELE OPLAGE; Page: B20 (43)

LENGTH: 165 words

LEIDEN - De documentaire *The Gospel of Caesar - discovering the historical Christ*, van de Nederlandse filmmaker Jan van Friesland, gaat op 2 november in première op het Leids Film Festival. De film is geïnspireerd op het controversiele boek *Was Jesus Caesar?*

In 2002 presenteerde de Italiaanse taalkundige en schrijver Francesco Carotta in het boek *Was Jesus Caesar?* zijn theorie dat het verhaal van Jezus Christus gebaseerd is op het leven van Julius Caesar. De evangelieteksten over Jezus zijn een latere herschrijving van de oorspronkelijke Caesargeschiedenis, met de kruisiging als meest opvallende overeenkomst. Het boek veroorzaakte grote ophef. Van Friesland volgde de taalkundige op diens zoektocht naar de oorsprong van het christendom. Ook filmde hij een Spaanse priester die, samen met Carotta en de jongeren uit zijn parochie, de rouwplechtigheid van Caesar reconstrueert. Zij maken zichtbaar dat Caesars dood gelijkenis vertoont met het kruisigingsverhaal over Jezus.

de Volkskrant
November 5, 2007
maandag

Journalist zoekt antwoord: was Jezus nou Caesar, of niet?

BYLINE: Maud Effting

SECTION: ACHTERKANT; Blz. 16

LENGTH: 707 woorden

Jan van Friesland, voormalig eindredacteur van Buitenhof, maakte een documentaire over de Italiaanse taalkundige Francesco Carotta, die beweert dat Jezus Christus eigenlijk Julius Caesar is -een omstreden theorie. Van Friesland financierde zijn documentaire, Het Evangelie van Caesar - Zoektocht naar de ware Christus, ten dele zelf, en ontmoette veel weerstand bij wetenschappers.

Geloof je zelf ook dat Jezus in werkelijkheid Caesar was?

'Als ik een documentaire maak over Chinees porselein, zou je dan ook vragen of ik erin geloofde?'

Nee. Maar nu wil ik het wel weten.

'Nou, ik vind de theorie van Carotta overrompelend sterk. Maar ik ben gewoon een journalist, ik laat zien welke bewijzen hij heeft. Ik neem deze theorie heel serieus, maar als je hier aandacht aan besteedt, dan word je al snel halfgaar genoemd. Of te enthousiast. Of een godsdienstwaaninnige.'

Word je zo genoemd dan?

'Nog niet.'

Wat is nu het belangrijkste bewijs voor de stelling dat Jezus Christus Julius Caesar was?

'Dat zijn twee dingen. Ten eerste is nergens bewezen dat Jezus Christus echt heeft bestaan. Terwijl het bewijs voor het bestaan van Caesar overweldigend is. En ten tweede zijn er heel veel parallellen tussen het evangelie van Jezus en de teksten over Julius Caesar. Dat maakt zeer aannemelijk dat het verhaal van Jezus Christus eigenlijk het verhaal van Julius Caesar is.'

Welke parallellen zijn dat dan?

'Alle beroemde uitspraken van Caesar vind je terug in het evangelie. Veni, vidi, vici bijvoorbeeld. Dat betekent: ik kwam, ik zag en ik overwon. Dat vind je ook terug bij Jezus. Die zegt: ik kwam, ik zag en ik waste mij. Ik heb taalkundigen geraadpleegd, en die zeggen dat het Griekse woord voor overwinnen erg lijkt op het Griekse woord voor wassen, en dat die woorden makkelijk te verhaspelen zijn.

'En zo is er meer. Jezus en Caesar worden allebei vermoord, en allebei gestoken door een man die Longinus heet. De een met een lans en de ander met een dolk, maar de gelijkenis is opvallend. Verder wordt aan beiden een afgehakt hoofd aangeboden; aan Jezus het hoofd van Johannes de Doper, en aan Caesar dat van Pompeius. Ze hebben allebei nachtelijke ontmoetingen; de een met Nicomedes, de ander met Nikodemus. Beiden worden verraden met een kus. De een door Judas, de ander door Brutus. Zijn naam, Brutus Iunius, verschilt in het Grieks maar één streepje met de schrijfwijze van Judas. Verder droegen ze beiden een kroon; Caesar van laurierbladen, Jezus van doornen. Jezus zat in Galilea, Caesar in Gallië. En ga zo maar door. Het is heel aannemelijk dat die Caesar-cultus is meegenomen door veteranen die zich in Palestina vestigden.'

Klassiek historicus Anton van Hooff zegt dat dit apekool is. Volgens hem bedrijft Carotta pseudo-wetenschap.

'Maar deze man moet je buiten beschouwing laten. Hij heeft erover gepubliceerd zonder dat hij het heeft gelezen. Veel theologen weigeren me te woord te staan. Als ik ze benader, zeggen ze na drie minuten: dit is totale onzin, hier wil ik niks mee te maken hebben. Ze doen gewoon de deur dicht. Dat maakt het voor mij als journalist alleen maar interessanter. Maar ik vind dat er een wetenschappelijk discours gehouden moet worden. De theorie wordt gedragen door internationale deskundigen.'

Ben je niet bang voor gek te worden versleten?

'Nee. Wat heb ik te verliezen? Ik kan wel tegen een stootje. Het hoort bij mijn vak. Dat minkukels als Martin Bril het verhaal afdoen als onzin, terwijl ze het boek niet eens gelezen hebben, ach.'

Waarom komen er zo weinig tegenstanders aan het woord in de documentaire?

'Ik heb een 'beleef-documentaire' willen maken. Ik volg de zoektocht van twee mensen. Dan is het ondoenlijk om op elk feitje tegenstanders aan het woord te laten. Het is geen hoor-wederhoordocumentaire à la Teleac.'

Wanneer wordt de documentaire nou uitgezonden?

'Dat weet ik nog niet. De VARA probeert hem in het schema te krijgen. Ik denk dat het ook interessant is voor de bioscoop, maar ik heb nog geen distributeur.'

Je hebt hier vier jaar aan gewijd. Waar kwam het geld vandaan?

'Het heeft drie ton gekost. Ik heb geld van de VARA gekregen, en van het COBOfonds. Ik heb er ook eigen geld in gestoken, en mensen uit mijn café hebben geholpen. Maar ik wil geen gepiep. Het was mijn eigen keuze.'

Maud Effting

SUBJECT: Religion (93%); Movie Reviews (85%); Book Reviews (81%)

LOAD-DATE: November 4, 2007

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

GRAPHIC: 05mefriesland_ph01, Jan van Friesland: 'Wat heb ik te verliezen?', Foto Bart Muhl

PUBLICATION-TYPE: Krant

LOAD-DATE: October 16, 2008

LANGUAGE: Dutch

PUB-TYPE: NEWSPAPER

NOS TELETEKST BERICHT 30 Oktober 2007

VARA brengt Evangelie van Caesar

■De VARA brengt een documentaire uit over de theorie dat de evangeliën over Jezus een hervertelling zijn van het leven van de Romeinse heerser Caesar.

De documentaire heeft als titel 'Het evangelie van Caesar'. Hij is in vier jaar tijd gemaakt door regisseur Jan van Friesland. Die is uitgegaan van een boek van een Italiaanse taalkundige en kreeg steun van een rooms-katholieke priester uit Spanje.

De taalkundige somt een groot aantal overeenkomsten op tussen de evangeliën en de biografie van Julius Caesar. Hij noemt de biografie de bron waaruit het verhaal over Jezus is ontstaan.

FORUM

Uw reacties op de inhoud van de VPRO Gids, VPRO-programma's en andere mediazaken kunt u sturen naar deze rubriek, bij voorkeur per e-mail: forum@vpro.nl.

Postadres: VPRO Gids / Forum, Postbus 11, 1200 JC Hilversum. Vermeld altijd uw naam, adres en telefoonnummer.

!!!

Wat een schitterende VPRO Gids mochten wij met de 51/52 2008/9 uitgave ontvangen !!!
Prachtig, qua uitstraling en qua inhoud !!!

Met een werkelijk fantastisch mooie "omslag" !!!
'n Pluim voor de maakster van de prachtige nostalgische en stijlvolle merklap, die in de omslag is verwerkt !!!

Chapeau voor alle betrokkenen !!!
Wij kunnen en zullen de gids t/m 2 jan. 2009 iedere dag met een fijn gevoel, ook letterlijk (voelt nl. "voornaam" en prettig aan), ter hand nemen !!!

U allen een fijne Kerst, en een in alle opzichten voorspoedig 2009 toegewenst !!!
Met vriendelijke groeten van een trouw lid,

Theo Berben, Veldhoven

VPRO - Gids Nr 2
Jesus en Caesar 10/1/09

Eenzijdigheid kan het artikel over Van Friesland documentaire *Het Evangelie van Caesar* niet ontzegd worden. Dat de regisseur de hoofdpersoon in zijn film kritiekloos benadert is een gotspe. Ik tel in de film minstens vijf sprekende tegenstanders naast een zaal en een dorp vol zwijgende. Afgezien van deze onjuistheid behandelt het artikel niet eens de film, maar gaat het - in negatieve zin - uitsluitend over de theorie van Carotta, die de

relatie tussen de Divus Iulius-verering en de Jezus-cultus omstandig en beargumenteerd beschreven heeft. Daarbij worden niet de vele prominente buitenlandse protagonisten geachteerd, maar uitsluitend twee slecht geïnformeerde Nederlandse tegenstanders en een geheel onwetende Belg aan het woord gelaten.

'Ik geloof er niets van,' zegt de gelovige Meijer. Hij is aan Carotta's boek begonnen, maar heeft het met weerzin van zich afgeworpen. Gelovige Bodar heeft het boek helemaal niet gelezen, want hij wist bij voorbaat al dat het klinkklare nonsens bevatte, net als missionaris Van Hooff die al zes jaar lang ieder die zich welwillend over Carotta's theorie uitlaat met zijn hijgerige achtervolgingen het zwijgen tracht op te leggen (onder andere heeft deze 'wetenschapper', achter de rug van de regisseur om, geprobeerd de film te saboteren, door bij een belangrijke financier (het COBOfonds) de integriteit van Van Friesland In twijfel te trekken; rechtsfilosoof Cliteur heeft - naar hij schrijft - een 'block sender' op zijn mailbox; etc.).

Tegenstander Van Uytvanghe heeft het boek zelfs niet gezien. Als enige van de drie voert hij één inhoudelijk tegenargument aan: Tacitus. Dat aan Tacitus ontleende argument is echter uiterst zwak, zo niet ondeugdelijk, daar het meermalen met kracht van argument bestreden is. Voorts klaagt deze specialist van heiligenlevens erover dat boeken met 500 voetnoten niet aan de bak komen. Allez, laat hem beginnen aan *Was Jezus Caesar* en zijn 738 voetnoten. Het is ongelofelijk dat hooggeleide lieden de nieuwtestamentische sprookjesverhalen voor reële geschiedschrijving houden. Je moet toch een erg gekleurde bril ophebben en veel door de vingers zien om voor zoete koek te slikken dat de jaloerse en wrede god uit het Oude Testament iets te maken heeft met de liefhebbende en vergevingsgezinde van het Nieuwe, dat Joden ooit een Jood voor de

zoon van Jahweh hebben gehouden, dat een barrevoets rondtrekkende en smadelijk gedode prediker de *founding father* van het Vaticaan is, dat keizer Constantijn de cultus van een dwarse allochtoon tot zijn Romeinse overwinningsreligie heeft gemaakt. Ten overvloede: enig historisch hard bewijs voor Jezus' bestaan ontbreekt. Inderdaad, je moet wel een erg groot geloof hebben.

Drs A.P.J. Hendriks, vertaler van Carotta en auteur van *Rouw en Razernij om Caesar*, Utrecht

OPLOSSING NATIONALE WETENSCHAPS- QUIZ 2008

Senior	Junior
1 C	1 A
2 A	2 B
3 A	3 B
4 C	4 C
5 A	5 C
6 B	6 C
7 C	7 B
8 B	8 B
9 C	9 A
10 B	10 C
11 A	
12 B	
13 A	
14 A	
15 C	
16 A	
17 A	
18 B	
19 C	
20 A	

Uitgebreide toelichtingen op de antwoorden zijn te zien op:

www.deknapstefamilievanederland.nl

www.deknapstefamilievanederland.nl

www.deknapsteklasvannederland.nl

Journalist Ton van den Berg praat wekelijks met bekende en onbekende (provinciale) Utrechters over het wel en wee in stad en regio. Dit keer met de psycholoog en auteur Tommie Hendriks (64) van wie binnenkort een boek verschijnt met een gedetailleerd verslag van de moord op de Romeinse staatsman en veldheer Julius Caesar.

Zijn van huis uit katholieke ouders waren bang dat hij het geloof in God zou verliezen, en daarom mocht hij niet studeren. Tommie Hendriks: "Mijn moeder knipte uit de krant allerlei advertenties voor baantjes en liet me solliciteren. Maar ik had allang mijn twijfels over de Bijbel met z'n Nieuwe Testament die een vergevingsgezinde God laat zien, in tegenstelling tot het Oude Testament waarin God een wrede en autoritaire figuur is."

Op z'n 21e, volwassen voor de wet en dus het recht zelf te mogen kiezen, ging hij toch studeren. Het werd psychologie en geen filosofie wat hij eigenlijk wilde. En zo kwam hij toch zijn ouders enigszins tegevoet. "Maar ik koos bewust voor functiepsychologie oftewel experimentele psychologie omdat die tak voor mij toch het dichtste bij filosofie kwam."

Vanuit zijn studie vond hij een baan op het Psychologisch Laboratorium van de Universiteit Utrecht, waar ook de bekende publicist Piet Vroon werkte. Hendriks kwam er, onder invloed van hoogleraar Ep Köster, in aanraking met het onderzoek naar de effecten van reuk en geur op mensen. In zijn werk behandelde hij bijna dertig jaar lang talloze patiënten die met geurstoornissen kampten als gevolg van ongevallen of virale infecties.

Filosofische levensvragen kwamen in het Psychologische Lab wel eens aan de orde, maar jaren later pas zou Hendriks weer geconfronteerd worden met zijn twijfels over de Bijbel. "Via mijn belangstelling voor de historie van de stad Utrecht, las ik veel over geschiedenis en zo kwam ik in een publicatie iets tegen over ene Francesco Carotta, een Italiaan in Duitsland, die beweerde dat Jezus Christus eigenlijk een overlevering was van Julius Caesar. 'Zulke onzin wil ik wel eens lezen', dacht ik meteen en heb dat boek, dat in het Duits geschreven was, over laten komen." Hendriks las het boek, niet één

maar twee, drie keer. Het bleek precies in te spelen op zijn eigen twijfels: "Het gangbare verhaal over Jezus, dat kan niet kloppen. Ik kan niet geloven dat iemand die zo'n softe taal sprak in een woestijn aan de rand van het Romeinse rijk, dat die een wereldreligie zou stichten. Er moest iets anders zijn geweest en die Carotta legde feilloos uit, met verwijzing naar authentieke bronnen, welke parallellen er zijn met het leven van Julius Caesar. De conclusie: Jezus, dat was Caesar."

■ GEHEIM

Hendriks was onder de indruk van het boek, maar kreeg het gevoel dat hij een geheim met zich meedroeg. Dit moesten meer mensen lezen, vond hij, en maakte een vertaling van het boek in het Nederlands en droeg bij aan de Engelse vertaling. "Dat ik Carotta naar Nederland heb gehaald is één van de vier dingen in mijn leven waar ik extra trots op ben. Waarom? Omdat het dingen waren waarbij ik het genoeg heb mogen smaken dat ik het zelf was die in een eenmansactie iets voor elkaar kreeg.

Soms duurde het jaren, maar als het lukte was ik daar trots op. In de tuin achter de Bruntenhof bijvoorbeeld staat een beeld van de Utrechtse schrijver CCS Crone. Ik heb daar via het Utrechts Monumenten Fonds (UMF), waar ik lange tijd in het bestuur heb gezeten, heel hard aan moeten trekken. Ik

heb zelf de beeldhouwer Hans Bayens zover gekregen dat hij voor weinig geld dat beeld maakte en bij de onthulling hadden we Simon Carmiggelt, die Crones werk goed kende, die een toespraak hield.

Wethouder Van Willigenburg had mijn voorzitter gevraagd 'Hoe krijgt dat UMF dat allemaal voor elkaar?' Gewoon, door door te zetten."

De andere 'dingen' waar Hendriks extra trots op is? Toen het UMF in de jaren tachtig in financiële moeilijkheden kwam, dreigden ambtenaren van de gemeente de organisatie over te nemen. Via een lobby van Hendriks richting burgemeester Vos, die voorzitter werd, kon dat worden voorkomen. En in de jaren negentig zorgde de psycholoog ervoor dat de kastaniebomen

op de Neude

niet werden gekapt.

"Als kind had ik vaak vanuit het huis van mijn oma in de Voorstraat naar die bomen op de Neude zitten kijken. Ik kon niet verkroppen dat die moesten wijken om er een kaal plein van te maken. Gelukkig ontdekte ik dat het bomen waren die meteen na de oorlog als bevrijdingsbomen waren geplant. Dat was een goede argumentatie, toen nog, om zo iets tegen te houden." Het huis in de Voorstraat is voor Hendriks nog altijd een bijzondere plek. Zijn aanwezigheid daar als baby in een kinderwagen zorgde ervoor dat een joodse onderduiker op tijd werd gewaarschuwd en zich kon verbergen.

"Mijn moeder had mij in de wagen op de gang gezet, uit de buurt van een zusje van haar. Maar dat zusje zocht mij toch op en toen zag ze die mannen, later bleken het Nederlandse politieagenten, op de trap die een razzia hielden. Zusje schreeuwde de heleboel bij elkaar van schrik en zo kon meneer Asscher, die boven in een kamertje

woonde met een vriendin, zich nog op tijd verbergen."

■ PIKDONKER

"In de Voorstraat, of eigenlijk in de zijstraat ervan: de Slachtstraat, hadden mijn ouders, Joop en Truus, elkaar toevallig ontmoet bij de brievenbus. Het was avond en vanwege de verduistering in de oorlog was het pikdonker. Later, toen zij inging op zijn uitnodiging naar de film te gaan, zag hij in het licht van de bioscoop dat ze rood haar had."

Joop en Truus trouwden, voor de kerk was dat op 27 januari 1942,

zowat de koudste dag van de vorige eeuw. In de Willibrorduskerk vroor het en familie van vaderskant, die uit Vleuten waren komen lopen, werden onwel van de kou en moesten worden opgenomen in het ziekenhuis.

Tommie Hendriks werd geboren in 1943, nadat Truus eerst een miskraam had gehad. 'Jo, ik kan geen kinderen krijgen', had ze toen geschreeuwd. Maar het kwam toch goed, er volgden na Tommie nog twaalf kinderen.

De Utrechter Hendriks heeft in zijn paspoort als geboortestad Amsterdam staan. "Mijn ouders waren in de Dapperbuurt in Amsterdam gaan wonen omdat mijn vader als machinist van de NS daar gestationeerd was. Na de oorlog zijn we teruggekeerd naar Utrecht en hebben in Hoograven gewoond waar ik op de St. Jan de Doperschool zat van hoofdmeester Hermans. Van die school ging ik met drie andere leerlingen: Dick van Hees, Jos Staatsen en Ton van Oostrum naar het Bonifaciuslyceum waar ik de HBS deed. Liever was ik naar het

gymnasium gegaan waar je ook oud-Grieks en Latijn leerde. Het Paternoster (Onzevader, red.) kon ik zo opzeggen in het Latijn, maar mijn ouders vonden die richting niet nodig omdat ik beter iets praktisch kon leren waarmee ik mijn brood kon gaan verdienen."

Eind jaren negentig volgde Hendriks alsnog een studie Latijn die nog leidde tot een bijzonder boekje met tekst en uitleg van Latijnse opschriften op en rond oude Utrechtse panden. En de studie zorgde ervoor dat hij nog beter in staat was een vertaling te maken van het boek van Carotta dat veel verwijzingen kent naar geschriften in het

(oud-)Grieks en het Latijn.

De talloze sceptici die de verwantschap tussen Julius Caesar en Jezus Christus onverbiddelijk naar het rijk der fabelen verwij-

zen, hebben Hendriks niet doen verstommen. Integendeel, onder aanvuring van zijn vriend en journalist Jan van Friesland, die voor de VARA-tv de documentaire 'Het evangelie van Caesar' maakte, heeft hij de gebeurtenissen rond de moord op Caesar op 15 maart 44 v. Chr. tot in detail uitgepluisd en bijna tot op de minuut beschreven, en daarmee opnieuw allerlei verbanden gelegd met het leven van Jezus Christus. Een voorbeeld is de vergoddelijking van Caesar op de derde dag na zijn dood door de Romeinse bevolking wat zou staan voor de herrijzenis van Christus.

Hendriks is al maanden klaar met schrijven en het boek 'Rouw en Razernij om Caesar' had al in de winkel moeten liggen. "Er waren problemen met het afdrukken van oud-Griekse woorden. De software moest daarvoor worden aangepast," zegt de auteur. "Het wordt nu waarschijnlijk maart. Op zich wel toepasselijk dat het uitkomt in de maand waarin Caesar vermoord werd."